

MASTEROPPGAVE

Emnekode: BE323E

Navn på kandidat: Leirbekk & Sæterbø

Regjeringen Solbergs krisekommunikasjon i covid-19 pandemiens første fase

Dato: 09.05.22

Totalt antall sider: 64

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	i
Oversikt over figurer	ii
Oversikt over tabeller	ii
Oversikt over vedlegg	ii
Sammendrag	1
Abstract	2
Forord	3
1 Innledning.....	4
1.1 Faglig bakgrunn og formål med oppgaven.....	4
1.2 Presentasjon av problemstilling.....	5
1.3 Oppgavens disposisjon	5
2 Teori.....	6
2.1 Krise og kommunikasjon	6
2.1.1 Krise	6
2.1.2 Kommunikasjon	7
2.1.3 Krisekommunikasjon	7
2.2 Krisekommunikasjonsteori.....	7
2.2.1 Den retoriske arena.....	9
2.3 Indikatorer for god crisekommunikasjon.....	13
2.4 Statens rammeverk for crisekommunikasjon.....	14
3 Metode.....	16
3.1 Kvalitativ metode	16
3.2 Utvalg og søkemetode.....	16
3.2.1 Utvalg	16
3.2.2 Søkemetode	16
3.3 Metode for datainnsamling.....	17
3.4 Metode for dataanalyse	17
3.5 Validitet og reliabilitet	20
3.5.1 Validitet.....	20
3.5.2 Reliabilitet	21
4 Empiriske funn	22
4.1 Pressemelding 1: Pressemelding (Nr. 22/20) 14. februar 2020.....	22
4.1.1 Forskerspørsmål 1	22
4.1.2 Forskerspørsmål 2	25
4.1.3 Forskerspørsmål 3	27
4.2 Pressemelding 2: Pressemelding (Nr. 47/20) 4. mars 2020	29
4.2.1 Forskerspørsmål 1	29
4.2.2 Forskerspørsmål 2	31
4.2.3 Forskerspørsmål 3	33
4.3 Pressemelding 3: Pressemelding (Nr. 34/20) 10. mars 2020	34
4.3.1 Forskerspørsmål 1	34

4.3.2 Forskerspørsmål 2	37
4.3.3 Forskerspørsmål 3	39
4.4 Pressemelding 4: Pressemelding (Nr. 38/20) 12. mars 2020	40
4.4.1 Forskerspørsmål 1	40
4.4.2 Forskerspørsmål 2	42
4.4.3 Forskerspørsmål 3	44
5 Diskusjon.....	46
5.1 Forskerspørsmål 1	46
5.2 Forskerspørsmål 2	49
5.3 Forskerspørsmål 3	51
6 Konklusjon	55
Litteraturliste	56

Oversikt over figurer

Figur 1 - Den retoriske arena.....	11
------------------------------------	----

Oversikt over tabeller

Tabell 1: Oversikt spørsmål. Forskerspørsmål 1.....	18
Tabell 2: Oversikt spørsmål. Forskerspørsmål 2.....	19
Tabell 3: Oversikt spørsmål. Forskerspørsmål 3.....	20
Tabell 4: Pressemelding 1. Forskerspørsmål 1.....	23
Tabell 5: Pressemelding 1. Forskerspørsmål 2.....	25
Tabell 6: Pressemelding 1. Forskerspørsmål 3.....	27
Tabell 7: Pressemelding 2. Forskerspørsmål 1.....	29
Tabell 8: Pressemelding 2. Forskerspørsmål 2.....	31
Tabell 9: Pressemelding 2. Forskerspørsmål 3.....	33
Tabell 10: Pressemelding 3. Forskerspørsmål 1.....	35
Tabell 11: Pressemelding 3. Forskerspørsmål 2.....	37
Tabell 12: Pressemelding 3. Forskerspørsmål 3.....	39
Tabell 13: Pressemelding 4. Forskerspørsmål 1.....	40
Tabell 14: Pressemelding 4. Forskerspørsmål 2.....	42
Tabell 15: Pressemelding 4. Forskerspørsmål 3.....	44
Tabell 16: Forskerspørsmål 1. Oppsummering.....	46
Tabell 17: Forskerspørsmål 2. Oppsummering.....	49
Tabell 18: Forskerspørsmål 3. Oppsummering.....	52

Oversikt over vedlegg

Vedlegg 1. Pressemelding 1	58
Vedlegg 2. Pressemelding 2.....	59
Vedlegg 3. Pressemelding 3.....	61
Vedlegg 4. Pressemelding 4.....	63

Sammendrag

I denne oppgaven undersøker vi om regjeringens pressemeldinger i den første fasen av covid-19 pandemien, helt frem til den dagen Norge stengte ned, var i tråd med beste praksis for krisekommunikasjon. Videre stilles det spørsmål om pressemeldingene er utarbeidet på en slik måte at de er lett å gjengi for media, om det finnes avvik mellom regjeringens pressemeldinger under covid-19 pandemien og beste praksis for krisekommunikasjon under covid-19 pandemien og om pressemeldingene er i tråd med statens overordnede prinsipper for kommunikasjon.

Teorien i oppgaven er basert på sentrale aktører i krisekommunikasjonsteorien som Timothy Coombs, William Benoit samt Winnie Johansen og Finn Frandsens definisjon av den retoriske arena. Den retoriske arena er både navnet på en teori for krisekommunikasjon og en billedlig forklaring på alle stemmene som kommuniserer i en krise. I tillegg utgjør også statens prinsipper for god krisekommunikasjon deler av det teoretiske rammeverket i oppgaven.

Oppgavens undersøkelser har blitt understøttet av en kvalitativ dokumentanalyse av de aktuelle pressemeldingene som regjeringen har gitt ut i den første fasen av covid-19 pandemien. Funnene er diskutert og konklusjonen er at regjeringens pressemeldinger relatert til covid-19 pandemien, med få avvik, har vært i tråd med beste praksis for krisekommunikasjon.

Abstract

In this thesis, we investigate whether the Norwegian government's press releases in the first phase of the covid-19 pandemic, right up to the day Norway shut down, were in line with best practice for crisis communication. Furthermore, it is questioned whether the press releases have been prepared in such a way that they are easy to reproduce for the media, whether there are discrepancies between the government's press releases during the covid-19 pandemic and best practice for crisis communication during the covid-19 pandemic and whether the press releases are in line with the state's general principles for communication.

The theory in the thesis is based on key players in crisis communication theory such as Timothy Coombs, William Benoit and Winnie Johansen and Finn Frandsen's definition of the rhetorical arena. The rhetorical arena is both the name of a theory of crisis communication and a pictorial explanation of all the voices that communicate during a crisis. In addition, the Norwegian states principles for good crisis communication also form part of the theoretical framework in the thesis.

The thesis' investigations have been supported by a qualitative document analysis of the relevant press releases issued by the government in the first phase of the covid-19 pandemic. The findings have been discussed and the conclusion is that the Norwegian government's press releases related to the covid-19 pandemic, with few deviations, have been in line with best practice for crisis communication.

Forord

Vår masterstudie ved Nord universitetet startet høsten 2019 og har naturlig nok vært sterkt preget av covid-19 pandemien. I tillegg har vi som alle andre innbyggere i Norge opplevd covid-19 pandemien og kommunikasjonen fra det offentlige fra et befolkningsperspektiv. Det har derfor vært naturlig for oss å utforske enda et perspektiv ved denne pandemien, nemlig pandemien sett fra et forskningsperspektiv. Oppgaven ble påstartet da pandemien så ut til å avta høsten 2021, men i løpet av fjorten dager snudde det hele da omikron-mutanten gjorde sitt inntog. Konsekvensen av dette ble en krevende periode der full jobb (og vel så det), familieliv og oppgaveskriving krevde en hårfin balansegang.

Vi vil takke vår veileder Thomas Wold ved Nord Universitetet for gode og konkrete råd, inspirasjon og konstruktive tilbakemeldinger.

Uten stor fleksibilitet fra de på hjemmebane, hadde ikke arbeidet med oppgaven latt seg gjennomføre. Vi setter stor pris på det.

1 Innledning

I denne delen av oppgaven vil vi presentere den faglige bakgrunnen og selve formålet med oppgaven. Vi vil presentere oppgavens problemstilling og informere kort om oppgavens disposisjon.

1.1 Faglig bakgrunn og formål med oppgaven

Den 4. mars 2020, i sin daværende rolle som statsminister, besvarte Erna Solberg et spørsmål fra Jonas Gahr Støre vedrørende covid-19 (Stortinget, 2020). Spørsmålet omhandlet helsemyndighetenes fullmakter, planer og økonomiske ressurser i møte med covid-19 viruset. I sitt svar til Gahr Støre sier Solberg blant annet at erfaringene fra influensapandemien i 2009-2010 ble evaluert og dokumentert gjennom stortingsmelding 16 (Meld. St. 16, 2012-2013). I tillegg ble det gjennomført en revisjon av nasjonal beredskapsplan for pandemisk influensa i 2014.

I stortingsmeldingen er det håndteringen av svineinfluensaen (H1N1) som danner grunnlaget for en evaluering og anbefalinger for hvordan fremtidige pandemier skal håndteres.

Stortingsmeldingens kapittel 9 inneholder konkrete forslag til fremtidig håndtering av pandemisk influensa. Her finnes en referanse til at nasjonal beredskapsplan for pandemisk influensa skal revideres og at planen blant annet skal inneholde tiltak knyttet til kommunikasjonsarbeidet.

I det andre dokumentet Solberg refererte til, i nasjonal beredskapsplan for pandemisk influensa, fremgår det at kommunikasjon er et viktig virkemiddel i forbindelse med håndtering av en pandemi. Det er også konkrete målsetninger med konkrete tiltak knyttet til kommunikasjon under pandemiens ulike faser, samt knyttet til betydningen av pandemien i Norge.

Det går en rød tråd fra svineinfluensaen i 2009-2010, via stortingsmelding 16 i 2012-2013 og nasjonal beredskapsplan for pandemisk influensa i 2014, til håndteringen av covid-19 pandemien. Den røde tråden er at erfaringene fra svineinfluensaen har ført til endringer i prinsipper for håndtering av denne type hendelser, herunder også kommunikasjon, slik at man står bedre rustet til neste pandemi.

Regjeringen Solberg kom til makten høsten 2013 og arvet dermed anbefalingene fra stortingsmelding 16. I Norge er det kongen og statsministeren som symboliserer landets øverste ledelse. Ifølge Gangdal og Angeltveit (2014, s. 102) blir lederen beskrevet som et symbol på virksomheten i kritiske situasjoner. Selv om regjeringen sjelden blir beskrevet som

en virksomhet eller organisasjon, mener vi at prinsippene og beskrivelsene som Gangdal og Angeltveit bruker passer godt på regjeringen. I denne sammenheng fremstår daværende helse- og omsorgsminister Bent Høie som symbolet på Norges krisehåndtering i forbindelse med covid-19 pandemien, og vi skriver oppgaven med utgangspunkt i regjeringen som en organisatorisk enhet.

Formålet med denne oppgaven er å belyse hvordan krisekommunikasjonen til regjeringen har vært i den fasen av covid-19 pandemien der usikkerheten kanskje var størst, nemlig i perioden frem til Norge ble stengt ned 12. mars 2020. Datoen for nedstengning av samfunnet kom bare 8 dager etter Erna Solbergs svar på spørsmålet fra Jonas Gahr Støre.

1.2 Presentasjon av problemstilling

I denne delen av oppgaven presenteres oppgavens problemstilling, avgrensninger og forskerspørsmål.

Oppgavens problemstilling er: Var regjeringens pressemeldinger relatert til covid-19 pandemien i tråd med beste praksis for krisekommunikasjon?

Problemstillingen avgrenses tidsmessig til perioden fra pandemien startet i Kina 2019/2020 til og med da Norge ble stengt ned 12. mars 2020. Krisekommunikasjonen avgrenses til pressemeldinger publisert på nettstedet til regjeringen. Primærfokus for oppgaven er dermed regjeringens kommunikasjon, og ikke de underliggende etatene til departementene, eksempelvis Folkehelseinstituttet (FHI) og Helsedirektoratet (HDIR).

For å belyse oppgavens problemstilling har vi definert følgende forskerspørsmål:

- 1 Er pressemeldingene utarbeidet på en slik måte at de er lett å gjengi for media?
- 2 Finnes det avvik mellom regjeringens pressemeldinger under covid-19 pandemien og beste praksis for krisekommunikasjon under covid-19 pandemien?
- 3 Er pressemeldingene i tråd med statens overordnede prinsipper for kommunikasjon?

1.3 Oppgavens disposisjon

I tillegg til den innledende delen har oppgaven følgende hovedkapitler. Teori, metode, empiriske funn, diskusjon og konklusjon. I kapittelet om empiriske funn struktureres informasjonen primært basert på pressemeldingene, sekundært basert på forskerspørsmålene. I diskusjonskapittelet struktureres informasjonen basert på forskerspørsmålene.

2 Teori

I dette kapittelet vil vi presentere den teorien som har relevans for oppgavens problemstilling og tematikk. Vi vil definere noen sentrale begreper og gå i dybden på den teorien som er viktig å sette søkelys på ut fra oppgavens problemstilling og tematikk. Teorien som blir presentert omhandler krise og kommunikasjon, krisekommunikasjon, statens rammeverk for krisekommunikasjon og indikatorer for god krisekommunikasjon.

2.1 Krise og kommunikasjon

Som en introduksjon til krisekommunikasjonsteorien i de påfølgende kapitlene gir vi i denne delen av teorien en kort forklaring på sammenhengen mellom begrepene krise, kommunikasjon og krisekommunikasjon.

2.1.1 Krise

Det er mange måter å definere begrepet krise på. En måte er å si at «Kriser blir kriser når noen definerer dem som kriser» (Olsen & Mathiesen, 2019, s. 78). Denne definisjonen peker på interessenter som samfunnet, media og andre aktuelle interessenters mulighet til å definere når en situasjon faktisk er en krise. Hvis en eller flere av disse interessentene definerer situasjonen som en krise, så må interessentene forholde seg til situasjonen som en krise (Johansen & Frandsen, 2015, s. 165). Altså kan media definere en situasjon som en krise og selv om ikke regjeringen som aktør er enig i dette, så må de allikevel forholde seg til situasjonen som om det var en krise. I en tidlig fase vil det å måtte forholde seg til en krise være en erkjennelsesprosess som den aktuelle aktøren må komme seg gjennom. I en erkjennelsesprosess beskriver teorien begrepet framing som rammene som benyttes til å vinkle informasjon og presentasjon av situasjonen (Johansen & Frandsen, 2015, s. 165).

En krise kjennetegnes gjerne av følgende elementer:

- «...mangel på kontroll
- at viktige interesser står på spill
- mange aktører
- tidspress
- sammenbrudd i den regulære beslutningsprosessen
- søkelys på kortsiktige løsninger
- stor usikkerhet
- mangel på informasjon
- desinformasjon

- stor interesse og oppfølging fra ulike hold»

(Lunde, 2019, s. 46). I tillegg vil kriser gjerne stille så store krav til organisasjoner at tilgjengelige ressurser, prosesser og rutiner ikke er tilstrekkelig for å håndtere situasjonen.

2.1.2 Kommunikasjon

Kommunikasjonsbegrepet kan defineres som en prosess der «...personer eller grupper sender eller utveksler informasjon» (Jacobsen & Thorsvik, 2016, s. 280). I organisasjoner skiller en gjerne på kommunikasjonen som skjer internt og eksternt. Intern kommunikasjon fokuserer på interne aktører eller til de aktørene som samarbeider om eksempelvis krisehåndtering. Ekstern kommunikasjon fokuserer på å nå øvrige interessenter og omgivelser (Lunde, 2019, s. 104).

2.1.3 Krisekommunikasjon

Krisekommunikasjon er det mest sentrale begrepet i denne oppgaven og utgjør hoveddelen av oppgavens problemstilling. Begrepet består av to sentrale deler, nemlig krise og kommunikasjon.

Begrepet krisekommunikasjon kan defineres ut fra ulike perspektiver. Den brede definisjonen av krisekommunikasjon innbefatter kommunikasjonen før, under og etter en krise der kommunikasjonen er knyttet til en begivenhet. Den snevre definisjonen av krisekommunikasjon innbefatter kommunikasjon under en krise knyttet til en begivenhet (Johansen & Frandsen, 2015, s. 16). Kjell Løvik (2015, s. 21) definerer krisekommunikasjon som noe som «knyttes til en nødsituasjon som omfatter utveksling av all informasjon som skjer internt og eksternt med andre virksomheter, mediene, organisasjoner eller publikum».

2.2 Krisekommunikasjonsteori

Krisekommunikasjonen skal bidra til at krisehåndteringen blir effektiv gjennom at informasjonsbehovene internt og eksternt blir ivaretatt. Dette er en forutsetning for en effektiv krisehåndtering.

Krisekommunikasjon må forholde seg til følgende krsedimensjoner:

- den faktiske begivenheten (krisen)
- omgivelsenes reaksjon og respons
- oppfattelsen av krisen hos den enkelte (person/organisasjon)

(SEMA, 2008, s. 9).

Troverdigheten til de som kommuniserer under en krise (for eksempel myndighetene) vil kunne bedømmes ut fra følgende områder:

- åpenhet
- ærlighet
- faglig dyktighet (kompetent)

(SEMA, 2008, s. 28).

Innenfor forskning på krisekommunikasjon kan man skille mellom to ulike retninger. Den første fokuserer på tekst, eller retorikk. Den andre retningen fokuserer på kontekst og strategi. William Benoit sin teori om krisekommunikasjon som imageopprettelse er et eksempel på teori som har fokus på tekst og retorikk, mens Timothy Coombs sin situational crisis communication theory (SCCT) fokuserer på kontekst og strategi (Johansen & Frandsen, 2015, s. 201).

Benoit har siden 1980-tallet studert retorikken i amerikanske private- og offentlige virksomheters kommunikasjon under kriser. Under kriser vil personer eller organisasjoner forsvare seg dersom deres omdømme er truet. Dette finnes det flere eksempler på fra reelle hendelser både fra den tiden Benoit har hatt fokus på (80- og 90-tallet) og også fra nyere tid. Benoit sin teori om imageopprettelse handler om hvordan personer eller virksomheter vil forsvare seg verbalt når deres omdømme trues. Benoit har anvendt sin teori til å studere en rekke kriser og teorien bygger på to grunnleggende antagelser. Den første antagelsen er at kommunikasjon er en aktivitet som er målrettet, den andre er at målsetningen for kommunikasjonen er å bevare omdømmet/imaget (Johansen & Frandsen, 2015, s. 202-205).

Når det gjelder Coombs og hans teori, SCCT, så er det selve situasjonen som er avgjørende for hvilke krisekommunikasjonsstrategier som skal velges for å håndtere trusler mot omdømmet. Altså er situasjonens karakteristikkk avgjørende for hvilken strategi for krisekommunikasjon som vil være mest effektiv i den aktuelle situasjonen og dermed mest hensiktsmessig å velge (Johansen & Frandsen, 2015, s. 236). Coombs har fire grupperinger av kriseresponsstrategier. Den første handler om strategier for benektelse, den andre handler om forminskelsesstrategier, den tredje handler om strategier for gjenoppbyggelse og den fjerde og siste grupperingen handler om strategier for forsterkning (Coombs, 2015, s. 145).

Eksempelene som er nevnt i teksten over er eksempler på to av krisekommunikasjonsteoriene som vår valgte modell for krisekommunikasjon baserer seg på og som vil bli ytterligere beskrevet i neste kapittel.

2.2.1 Den retoriske arena

Den retoriske arena er navnet på en teori for krisekommunikasjon, og det er også en billedlig forklaring på de mange stemmene som kommuniserer under en krise (Johansen & Frandsen, 2015, s. 26).

Johansen og Frandsen har kombinert den tekst/retoriske orienterte retningen og den kontekst/strategi orienterte retningen i sin modell for krisekommunikasjon som har fått navnet den retoriske arena (2015, s. 271). Som tidligere nevnt er både Benoit og Coombs kilder til inspirasjon for den retoriske arena. Benoit sitt bidrag til Johansen og Frandsen sin modell er teorien om krisekommunikasjon som imagegjenoppbyggelse og Coombs sitt bidrag er hans teori om krisekommunikasjon som verktøy for å håndtere relasjoner. Begge forskerne har altså vært kilder til inspirasjon for den retoriske arena (Johansen & Frandsen, 2015, s. 251).

To områder som har vært sentrale i utviklingen av den retoriske arena er spillteori og kompleksitetsteori. I spillteorien tar man utgangspunkt i flere spillere som alle har som målsetning å gjøre det best mulig i spillet. Hvilken strategi de forskjellige spillerne velger for å nå sine mål påvirkes, og må ta hensyn til strategiene andre spillere velger for å nå sine mål. I krisekommunikasjonsperspektivet er spillerne erstattet med ulike aktører med ulike målsetninger (Johansen & Frandsen, 2015, s. 255). Når det gjelder kompleksitetsteorien så handler ikke dette bare om de enkelte aktørene (spillerne) som spillteorien hensyntar, men også de ulike aktørenes påvirkning av omgivelsene. Et eksempel på dette kan være hvorvidt sommerfuglen i Kina som slår med vingene har påvirkning på været i Nord-Amerika (Johansen & Frandsen, 2015, s. 262).

Den retoriske arena består av to deler, kontekstmodellen og tekstmodellen. Disse to delene vil bli ytterligere beskrevet i avsnittene under.

Kontekstmodellen

Med kontekstmodellen menes all kommunikasjon der fellesnevneren, altså konteksten, er en situasjon/krise. Når en situasjon oppstår, kan denne tolkes ulikt fra ulike aktørers perspektiv. Noen aktører kan tolke situasjonen som en krise, mens andre kan være uenige i den tolkningen. Som tidligere nevnt «Kriser blir kriser når noen definerer dem som kriser» (Olsen

& Mathiesen, 2019, s. 78). Media kan være en aktør som er tidlig ute med å definere en situasjon som en krise, det samme kan gjelde aktører som blir berørt av en situasjon.

Når en eller flere aktører mener at en krise har oppstått, åpner det seg en retorisk arena som de berørte aktørene kommuniserer og opptrer innenfor. Hver gang aktørens handlinger/kommunikasjon kan betraktes av aktørene som et innspill til situasjonen, vil de befinne seg innenfor den retoriske arena. Av og til er kommunikasjon at noe faktisk kommuniseres, mens andre ganger kan det å ikke kommunisere noe være en handling som også kan sies å være en form for kommunikasjon. Regjeringens pressemeldinger som denne oppgaven fokuserer på vil kunne ses på som innspill på den retoriske arena for covid-19 pandemien.

Den retoriske arena inneholder både den offentlig tilgjengelige kommunikasjon i ulike kanaler, men også halvoffentlig og privat kommunikasjon, og åpnes lenge før krisen for alvor blir til det man tradisjonelt kaller for en krise (Johansen & Frandsen, 2015, s. 275).

Eksempelvis kan en lukket facebook-gruppe tilknyttet en tematikk eller situasjon være startpunktet for en retorisk arena som senere utvikler seg til en uønsket hendelse for en eller flere aktører. Tematikk og situasjoner kan være knyttet til eksempelvis politikk, miljø, samfunn og andre områder som engasjerer befolkningen både lokalt og globalt. Den retoriske arena innbefatter den kommunikasjonen som journalister, medarbeidere, kunder og befolkning står for, altså omgivelsene, i tillegg til kommunikasjonen som aktørene som er involvert i hendelsen står for. Den retoriske arena kan inneholde mange aktørers kommunikasjon avhengig av kompleksitet og varighet på kriseforløpet. Kommunikasjonen kan være enveis kommunikasjon fra avsender til mottaker, kommunikasjon mellom aktører, kommunikasjon mot aktører, kommunikasjon der man snakker forbi hverandre, og kommunikasjon om hverandre (Johansen & Frandsen, 2015, s. 277).

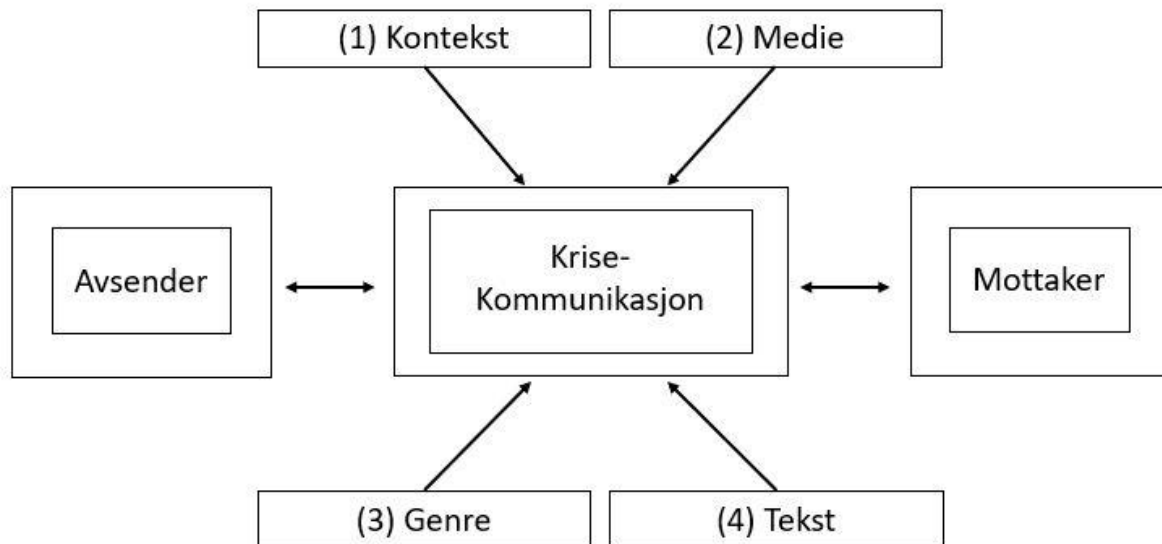
Oppsummert, har den retoriske arena med kontekstmodellen et fokus på kommunikasjon der fellesnevneren er en situasjon/krise og der kommunikasjonen sees på fra et makronivå.

Tekstmodellen

Der kontekstmodellen har fokus på kommunikasjon i kontekst av en situasjon/krise, altså hvilken kommunikasjon som foregår, gir tekstmodellen verktøyene for å på en mer detaljert måte forklare hvilke former for krisekommunikasjon det er snakk om. Fokuset til tekstmodellen er selve krisekommunikasjonen før, under og etter en situasjon/krise, der kommunikasjonen forstås som prosesser hvor avsender og mottaker forsøker å etablere

forståelse for og med seg selv eller andre. Krisekommunikasjon kan være alt fra pressemeldinger og intervjuer til andre type handlinger (Johansen & Frandsen, 2015, s. 281).

Figuren under viser den retoriske arena og tekstmodellen (Johansen & Frandsen, 2015, s. 284).

Figur 1 - Den retoriske arena.

Modellen peker på fire parametere som alle former krisekommunikasjonen. Næmlig kontekst, medie (kanal), genre (sjanger) og tekst. Når det gjelder kontekst kan man skille på tre ulike typer kontekster som alle er gjensidig avhengige av hverandre:

- Den samfunnsmessige eller nasjonalkulturelle kontekst
 - Innbefatter de sosiale og kulturelle rammene for kommunikasjon, altså hvilket land eller område begrenses kommunikasjonen til
- Den organisatoriske/institusjonelle kontekst
 - Innbefatter hvem som står for kommunikasjonen
- Den situasjonelle konteksten
 - Innbefatter trekkene situasjonen består av, eksempelvis hvilken type krise, hvilke avsendere og mottakere samt hvor og når kommunikasjonen foregår

Med kontekst mener vi altså rammene som krisekommunikasjonen forholder seg innenfor.

Den andre parameteren, kanal, kan på et overordnet nivå grupperes inn i tre kategorier nemlig trykte medier, elektroniske medier og nye medier. Med trykte medier er aviser det mest åpenbare eksempelet, mens elektroniske medier best eksemplifiseres med tv. Nye medier

opsummeres enklest med ordet internett, hvor det er en rekke kilder til kommunikasjon herunder også krisekommunikasjon (Johansen & Frandsen, 2015, s. 292).

Den tredje parameteren, sjanger, er en måte å gruppere tekster på som tilhører samme familie. Altså at de har mer eller mindre samme kommunikasjonsmessige hensikt. Eksempler på ulike typer sjangre for ekstern krisekommunikasjon er pressemelding, pressekonferanser, reklameannonser, nyhetsartikler og nyhetsinnslag (Johansen & Frandsen, 2015, s. 295). Intern krisekommunikasjon kan ha sjangre som for eksempel fellesmøter eller e-post kommunikasjon.

Pressemeldingen står sentralt i vår oppgave, og ifølge Johansen og Frandsen (2015, s. 297) er det også en sjanger som er som skapt for den retoriske arenas kommunikasjonsprosesser. Eller som Geert Jacobs (1999, s. 1) sier det i sin bok "What makes press releases so special is that they are told only to be retold". Dette betyr at ordlyden, detaljene og innholdet som velges i en pressemelding vil leve videre når de overføres til andre sjangre også. I tillegg til at de lever videre kan konsekvensen også være at pressemeldingene brukes for å bygge opp under og forsterke synet på risiko, avhengig av hva media legger vekt på (Rossmann et al., 2018, s. 373). I teorien kan disse elementene sees på som det som karakteriserer en pressemelding og det ligger karakteristikstrategier (såkalte preformuleringsstrategier) til grunn for hvordan disse elementene skal benyttes i en pressemelding (Johansen & Frandsen, 2015, s. 298). Johansen og Frandsen (2015, s. 208) skriver følgende om pressemeldinger:

Pressemeldingens kommunikative formål er informasjon til omgivelsene og mediene om noe som avsenderen mener har nyhetsverdi.

Pressemeldingens innhold skal leve opp til journalistenes, som mottakergruppe, sine nyhetskriterier siden pressemeldingen i utgangspunktet skal bli til nyheter som mediene selv kommuniserer. Lever ikke pressemeldingens innhold opp til kriteriene for å være en nyhet, er det ikke sikkert mediene kommuniserer innholdet videre.

Pressemeldingens form skal ligne på en nyhetsartikkel der prinsippet om omvendt pyramide, med den viktigste informasjonen først og understøttende informasjon nederst, gjelder.

Pressemeldingens karakteristikker og design (preformuleringsstrategier) skal sikre at mottakeren som skal ta teksten videre skal ha et enklest mulig utgangspunkt. Pressemeldingen skal helst se ut som om den er skrevet av en journalist for å oppnå minst mulig omskrivning og mest mulig gjenbruk av ordlyden i pressemeldingen når den kommuniseres videre av

media. Det finnes tre hovedstrategier som påvirker pressemeldingen. Den første strategien er å referere til seg selv (på individ eller organisasjonsnivå i tredjeperson), eksempelvis kan regjeringen være nevnt i tredjeperson. Den neste strategien er å sitere en eller flere av egen organisasjons personer. Eksempelvis: Erna Solberg sier at. Den tredje og siste strategien benevnes som semiperformativ og går ut på at man omtaler seg selv og det man presenterer som man om man er i ferd med å si det. Eksempelvis, regjeringen meddeler i dag.

Den fjerde og siste parameteren er krisekommunikasjonens mikroplan, nemlig teksten. Teksten blir på mange måter resultatet av de valg avsenderen har tatt. Dette kan være semiotiske valg, altså hvilke visuelle uttrykksmidler avsender har tatt i bruk og det kan være valg av retoriske taktikker. Av de fire parameterne i modellen er teksten den parameteren som har størst betydning for krisekommunikasjonens uttrykk og innhold, men den blir naturligvis påvirket av de andre parameterne (Johansen & Frandsen, 2015, s. 299).

2.3 Indikatorer for god krisekommunikasjon

I artikkelen Quality Indicators for Crisis Communication to Support Emergency Management by Public Authorities, presenteres indikatorer for å måle og forbedre krisekommunikasjon for offentlig sektor. Artikkelen presenterer et rammeverk med indikatorer og kommunikasjonsoppgaver knyttet til krisens ulike faser. I tillegg er det en angivelse av hvilke mottakergrupper kommunikasjonsoppgavene skal rettes inn mot (Palttala & Vos, 2012, s. 43-45). Under har vi listet opp de 10 indikatorene fra artikkelen, som vi vil benytte som grunnlag for å formulere spørsmålene som skal svare ut forskerspørsmål nummer 2:

- Varsel om mulig uønsket hendelse
- Råd og instruksjoner vedrørende hendelsen
- Informasjonsutveksling og koordinering hos regjeringen og underliggende etater
- Tiltak for å forbygge negative konsekvenser
- Informasjon om hendelsen for å avhjelpe håndteringen
- Monitorering av omgivelsenes behov og oppfatning
- Spørsmål og misoppfatninger indentifiseres og adresseres
- Kommunikasjonskanal som når omgivelsene
- Utpekt talsperson for media
- Bistå med koordinering av underliggende etater

Basert på de 10 indikatorene over har vi formulert følgende syv spørsmål:

1. Varsler man om en mulig uønsket hendelse?
2. Informeres det om koordinering hos regjeringen og underliggende etater?
3. Informeres det om tiltak for å forebygge negative konsekvenser?
4. Kan informasjonen bidra til å avhjelpe håndteringen av hendelsen?
5. Finnes det spor av vurderinger av omgivelsenes behov og oppfatning?
6. Kan informasjonen misforstås hos målgruppen?
7. Informeres det om hvem som er talsperson for media?

Det er disse spørsmålene som skal benyttes på hver pressemelding for å vurdere forskerspørsmål nummer 2.

2.4 Statens rammeverk for krisekommunikasjon

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har utarbeidet en veileder i krisekommunikasjon som skal gi råd, både til offentlige og private virksomheter, om utarbeidelse av krisekommunikasjonsplaner og praktiske tips til krisekommunikasjon. Med referanse til statens kommunikasjonspolitikk har DSB følgende anbefalte prinsipper for utarbeidelse av kommunikasjonspolicy (DSB, 2016, kap.2):

- Åpenhet
- Medvirkning
- Nå alle
- Aktiv
- Helhet

Med åpenhet menes det at kommunikasjonen til staten skal være åpen, tydelig og tilgjengelig. Åpenhet er også en av anbefalingene til SEMA, som nevnt tidligere i teoridelen.

Konsekvensen av ordvalg og språkbruk som er for teknisk og profesjonelt kan være noe som hindrer journalister å gjenbruke pressemeldinger, og som dermed gjør den mindre tilgjengelig for befolkningen (Choi, 2012, s. 428).

Medvirkning handler om at staten skal ha med innbyggere som er berørt til råds når politikk og tjenester skal utvikles.

Å skulle nå alle betyr at staten faktisk skal nå alle de som er berørt med sin kommunikasjon.

Aktiv kommunikasjon handler om å tidsnok gi informasjon til berørte om både rettigheter, men også plikter og muligheter.

Når man snakker om helhet så er målsetningen at kommunikasjonen fra staten skal oppleves som både enhetlig og samordnet. Staten i seg selv består av en rekke aktører og personer, altså en rekke forskjellige stemmer. Fra innbyggerperspektivet ønsker staten å fremstå mest mulig helhetlig, og minst mulig fragmentert i sin kommunikasjon. Når ulike aktører i staten kommuniserer vil helhetlig kommunikasjon være at aktørene underbygger hverandres informasjon, beslutninger og handlinger. Det motsatte av helhetlig kommunikasjon vil være at hver aktør kommuniserer motstridende informasjon, bruker ulike begreper om samme tematikk og på den måten kan skape usikkerhet og forvirring hos innbyggerne.

DSB poengterer også at de fire grunnleggende prinsippene for arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i Norge (ansvarsprinsippet, likhetsprinsippet, nærhetsprinsippet og samvirkeprinsippet) også gjelder for krisekommunikasjon (DSB, 2016, kap. 4).

3 Metode

I dette kapittelet vil vi presentere valgt metode for oppgaven. Vi har valgt kvalitativ metode og vil benytte dokumentanalyse, også omtalt som kvalitativ innholdsanalyse, som metode for vår dataanalyse. Vi vil også presentere informasjon og vurderinger om validitet og pålitelighet.

3.1 Kvalitativ metode

I denne delen av oppgaven presenterer vi forskningsmetoden som vi har benyttet for å finne svar på oppgavens problemstilling. Basert på vår problemstilling og vårt ønske om å gå i dybden på regjeringens krisekommunikasjon, vet det en enkel beslutning å benytte kvalitativ metode for vår studie. Kvalitativ metode er hensiktsmessig blant annet når man skal undersøke fenomener i dybden (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2016, s. 28). Kvalitativ metode er også relevant siden vi planla med en datainnsamling og analyse av data som er kvalitative og ikke kvantitative. Altså, vi skal analysere regjeringens kommunikasjon. Fokuset er tekst, ikke tall. For vår studie, finnes det en stor mengde data tilgjengelig, derfor har vi gjort nødvendige avgrensninger for å få et håndterlig omfang (Leirbekk & Sæterbø, 2021). I forskningen brukes gjerne begrepet empiri når man snakker om data i forskningssammenheng (Johannesen et. al., 2016, s. 32). Studien har vært empiridrevet, men som problemstillingen indikerer blir sammenhengen mellom empiri og teori også belyst.

3.2 Utvalg og søkemetode

Vår tilnærming til utvalg og søkemetode blir presentert i denne delen av oppgaven.

3.2.1 Utvalg

Mengden informasjon knyttet til koronahåndteringen i Norge er stor. Det er mange aktører som har kommunisert mye og ofte både fra det offentlige, men også fra alle mulige andre aktørperspektiver. Avgrensning av utvalg, sett opp imot oppgavens problemstilling, har derfor vært en viktig faktor for å relevant empiri tilgjengelig for analyse. Vi har valgt å utelukkende benytte regjeringens egne pressemeldinger publisert på deres egne nettsider som utvalgt empiri, og søkemetoden blir ytterligere beskrevet i neste kapittel.

3.2.2 Søkemetode

Vår tilnærming til empiri har ikke krevd noen spesiell form for søkemetode siden vi i utgangspunktet har vært klar over plasseringen på vår relevante empiri. Nemlig på regjeringens nettsted. Metodikken for å finne frem til de relevante pressemeldingene for oppgavens avgrensende tidsrom har vært ved hjelp av en tidslinje som er tilgjengelig på

regjeringens nettsted som viser hvilke saker som er publisert fra regjeringen og når. Siden tidslinjen kun handler om koronasituasjonen, har vi derfor ikke valgt å søke gjennom regjeringens arkiv for andre relevante saker. Vurderingen av tidslinjen og hvilke pressemeldinger som var aktuelle å ta med i studien ble gjennomført i november 2021. Totalt ble det funnet fire pressemeldinger på tidslinjen for koronasituasjonen fra tidslinjen startet, til og med pressekonferansen 12. mars 2020 der landet ble stengt ned.

3.3 Metode for datainnsamling

Basert på empiriens tilgjengelighet på regjeringens nettsider har metoden for datainnsamling grovt sett handlet om å identifisere det materialet som skal analyseres ved gjennomlesning av aktuelle saker publisert av regjeringen tilknyttet koronasituasjonen, med tidslinjen for koronasituasjonens publiseringer som hjelpemiddel. De sakene som har vært av type pressemelding har vi lagret en kopi av i tillegg til at de også er vedlagt denne oppgaven.

3.4 Metode for dataanalyse

Dataanalysen i denne oppgaven har blitt gjennomført ved hjelp av dokumentanalyse, som også omtales som kvalitativ innholdsanalyse. Definisjonen av hva dokument kan være strekker seg fra stortingsmeldinger og andre offentlige dokumenter til dagbøker og fotografier. Dokumenter deles gjerne inn etter type, form og innhold. Når det gjelder dokumenttype, så skiller man på primær-, sekundær- og tertiærkilder (Johannesen et. al., 2016, s. 99). Typen dokumenter som benyttes i vår oppgave oppfatter vi faller innenfor kategorien primærkilde, da de er utgitt av regjeringen selv og utgitt på deres egne nettsider. Hadde vi derimot NRK eller VG sin nyhetsdekning av dokumentene, så hadde de måtte betraktes som sekundærkilde. Når det gjelder dokumentenes form så skilles det mellom skriftlige, visuelle og lyd-dokumenter. Dokumentene som benyttes i denne oppgaven er av typen skriftlige dokumenter. Vurderingen av dokumentenes innhold har et skille på det som kalles meningsytringer hos de som står bak dokumentene og faktainnhold om et bestemt tema (Johannesen et. al., 2016, s. 100). Dokumentene som utgjør grunnlaget for vår analyse, peker mest i retning av å være faktainnhold men er naturlig nok påvirket av politiske beslutninger.

Når man skal analysere dokumenter gjennom dokumentanalyse anbefales det at man finner en strategi tilpasset forskerens behov (Johannesen et. al., 2016, s. 100). Basert på teoriens anbefalinger vedrørende pressemeldinger og krisekommunikasjon har vi utarbeidet et eget analyseskjema for å vurdere de ulike dokumentene som danner datagrunnlaget for denne oppgaven. Den første delen av analyseskjemaet går på generell informasjon om dokumentet

som skal analyseres. Den andre delen handler om pressemeldingens karakteristikker og her er innholdet basert på teorikapittelet og fokusert på Johansen og Frandsen sine anbefalinger. Den tredje delen av analyseskjemaet har vi hentet inn indikatorer på god krisekommunikasjon fra teorien. I den fjerde delen har vi inkludert på statens prinsipper for kommunikasjon.

Generell informasjon

- Utgiver (hvilken enhet står som den ansvarlige utgiver av dokumentet)
- Dato for utgivelse
- Antall ord
- Språk

Pressemeldingens karakteristikker

1. Omhandler pressemeldingen en tematikk som fortjener omtale i nyhetsbildet?
2. Har pressemeldingen nyhetsverdi?
3. Er innholdet i pressemeldingen skrevet på en slik måte at det enkelt lar seg gjengi av media som en nyhetssak?
4. Er de viktigste opplysningene skrevet først i pressemeldingen (hva, hvor, når og hvordan)
5. Er bakgrunnsinformasjon skrevet sist i pressemeldingen (hvorfor)
6. På hvilken måte refererer man til seg selv som individ eller organisasjon (tredjeperson, sitering eller semiperformativ)?
7. Er det noen semiotiske valg som skiller seg ut i pressemeldingen?

I analysen blir spørsmålene og den oppsummerte vurderingen presentert i en tabell lik den under.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	
Spørsmål 2	
Spørsmål 3	
Spørsmål 4	
Spørsmål 5	
Spørsmål 6	
Spørsmål 7	

Tabell 1: Oversikt spørsmål. Forskerspørsmål 1.

Indikatorer for god krisekommunikasjon

1. Varsler man om en mulig uønsket hendelse?
2. Informeres det om koordinering hos regjeringen og underliggende etater?
3. Informeres det om tiltak for å forebygge negative konsekvenser?
4. Kan informasjonen bidra til å avhjelpe håndteringen av hendelsen?
5. Finnes det spor av vurderinger av omgivelsenes behov og oppfatning?
6. Kan informasjonen misforstås hos målgruppen?
7. Informeres det om hvem som er talsperson for media?

I analysen blir spørsmålene og den oppsummerte vurderingen presentert i en tabell lik den under.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	
Spørsmål 2	
Spørsmål 3	
Spørsmål 4	
Spørsmål 5	
Spørsmål 6	
Spørsmål 7	

Tabell 2: Oversikt spørsmål. Forskerspørsmål 2.

Statens prinsipper for kommunikasjon

1. Oppfattes pressemeldingen som åpen, tydelig og tilgjengelig kommunikasjon?
2. Har relevante aktører blitt hensyntatt med sine innspill?
3. Når pressemeldingen frem til alle berørte?
4. Informeres det i pressemeldingen om rettigheter, plikter og muligheter?
5. Opplevs kommunikasjonen som enhetlig og samordnet?

I analysen blir spørsmålene og den oppsummerte vurderingen presentert i en tabell lik den under.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	
Spørsmål 2	
Spørsmål 3	
Spørsmål 4	
Spørsmål 5	

Tabell 3: Oversikt spørsmål. Forskerspørsmål 3.

3.5 Validitet og reliabilitet

I dette kapittelet skal vi ta for oss oppgavens validitet og reliabilitet.

3.5.1 Validitet

I kvalitative undersøkelser handler validitet om «...i hvilken grad forskerens fremgangsmåter og funn på en riktig måte reflekterer formålet med studien og representerer virkeligheten» (Johannesen et. al., 2016, s. 232). Denne typen kalles intern validitet og benevnes også som troverdighet. Når det gjelder ekstern validitet så omtales dette gjerne som overførbarhet, men også begrepet generalisering benyttes. Generaliseringsbegrepet knyttes særlig til kvantitative undersøkelser. Innenfor kvalitative undersøkelser, slik som vår, handler det i større grad om «...overføring av kunnskap enn generalisering» (Johannesen et. al., 2016, s. 233), eller overførbarhet.

Vår vurdering av oppgavens interne validitet (troverdighet) tar i utgangspunkt i en vurdering av vår fremgangsmåte, hvorvidt den faktisk reflekterer formålet med vår studie og hvorvidt den faktisk representerer virkeligheten. Vår fremgangsmåte har vært en kvalitativ dokumentanalyse der dataene som er analysert er fra primærkilder, altså fra regjeringen selv. Avgrensningen i datamaterialet med relasjon i oppgavens avgrensning gjør at presisjonen i våre funn, etter vår vurdering, blir høy. På en annen side, kunne man med færre avgrensninger og mer omfangsrikt datamateriale, fått en større bredde i forståelsen av regjeringens krisekommunikasjon. All den tid vi har brukt primærkilder som grunnlag, mener vi at troverdigheten i vår studie er høy og at den reflekterer formålet med studien på en god måte. Hvorvidt våre funn representerer virkeligheten kommer nok an på ståstedet til den som vurderer akkurat dette. I kvalitativ innholdsanalyse er det ofte snakk om forskerens tolkning av materialet, slik at analysen kan preges av forskerens subjektivitet. For å minimere graden av subjektiv påvirkning, har vi i vår oppgave utarbeidet og brukt skjemaer med spørsmål med konkrete punkter som er forankret i teorien.

Som teorien om krisekommunikasjon indikerer, vil det være en rekke muligheter for å tolke kommunikasjon på ulike måter. Vår forståelse av virkeligheten er at Norge, i perioden som vår oppgave fokuserer på, var i den første fasen av krisehåndtering og at regjeringens pressemeldinger kan sees på som krisekommunikasjon. En noe snevrere forståelse av begrepene krise og krisekommunikasjon kan i ytterste konsekvens bety at det blir feil å vurdere pressemeldingene som en del av krisekommunikasjon.

Vår vurdering av oppgavens eksterne validitet (overførbarhet) er at den som et minimum kan overføres til andre situasjoner hvor regjeringen kommuniserer ved hjelp av pressemeldinger under konteksten av en uønsket hendelse eller krise. Dette begrunner vi hovedsakelig i metoden vi har valgt for vår dataanalyse forankret i teorien. Mest nærliggende vil det være å si at den har overførbarhet til de andre fasene av håndteringen av covid-19 pandemien, men den har også overførbarhet til andre typer kriser. Den typen krise som en pandemi faktisk er, kjennetegnes av at den eskalerer over en tidsperiode som er mye lengre enn uønskede hendelser som plutselig oppstår. Tsunamien i Asia i 2004 og hendelsene i Norge 22. juli 2011 er eksempler på kriser som har en helt annen dynamikk i seg. Overførbarheten mellom en snikende og langsom krise og kriser som plutselig oppstår trenger ikke å være høy, men samtidig avgrenses ikke beste praksis for krisekommunikasjon til hverken den ene eller den andre krisetypen.

3.5.2 Reliabilitet

Reliabilitet handler om det å kunne stole på undersøkelsens data. Et annet begrep som også brukes om reliabilitet, er pålitelighet. Å vurdere reliabilitet i en kvalitativ undersøkelse handler om å ha den nødvendige og detaljerte innsikten studiens fremgangsmåte og forskningsprosess som mulig (Johannesen et. al., 2016, s. 232).

Dataene i denne studien er data fra primærkilder, altså fra regjeringen selv. Det vil være fullt mulig for andre å innhente de samme dataene dersom noen skulle ønske å etterprøve grunnlagsdata. Når det gjelder fremgangsmåte og forskningsprosess, herunder relasjonen til teori, så er vår vurdering at det vil være fullt mulig å etterprøve både fremgangsmåte og forskningsprosess. Siden vi har bodd i Norge og opplevd covid-19 pandemien selv, så vil forutsetningene for andre som ønsker å vurdere pålitelighet potensielt kunne se litt annerledes ut dersom det skal gjøres av noen som ikke selv opplevde pandemien (for eksempel om 25 år).

Vi vurderer oppgavens reliabilitet til å være høy.

4 Empiriske funn

I dette kapittelet vil vi presentere analysen av empiriske data og de funnene vi har kommet frem til gjennom vår analyse. Som nevnt i metodekapittelet er det benyttet en dokumentanalyse med en egendefinert strategi og sjekklister.

Oppgavens problemstilling er:

Var regjeringens pressemeldinger relatert til covid-19 pandemien i tråd med beste praksis for krisekommunikasjon?

Oppgavens forskerspørsmål er:

- 1 Er pressemeldingene utarbeidet på en slik måte at de er lett å gjengi for media?
- 2 Finnes det avvik mellom regjeringens pressemeldinger under covid-19 pandemien og beste praksis for krisekommunikasjon under covid-19 pandemien?
- 3 Er pressemeldingene i tråd med statens overordnede prinsipper for kommunikasjon?

Strukturen i dette kapittelet tar utgangspunkt i de fire utvalgte pressemeldingene som egne underkapitler der hvert av forskerspørsmålene blir adressert i underkapitlene. På denne måten blir hver pressemelding vurdert ut fra forskerspørsmålene.

4.1 Pressemelding 1: Pressemelding (Nr. 22/20) 14. februar 2020

Utgiver av denne pressemeldingen er angitt som statsministerens kontor. Dato for utgivelse er 14. februar 2020. Pressemeldingen er publisert under regjeringen Solberg og selve innholdet i pressemeldingen teller 553 ord. Språket er norsk bokmål og det er referert til som den 22. pressemeldingen i 2020. For pressemeldingen i sin helhet, se vedlegg 1.

4.1.1 Forskerspørsmål 1

Pressemeldingens karakteristikk

Den oppsummerte vurderingen av forskerspørsmål 1 blir presentert i tabellen under og begrunnet i avsnittene som følger.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	Ja
Spørsmål 2	Ja
Spørsmål 3	Ja
Spørsmål 4	Ja
Spørsmål 5	Ja
Spørsmål 6	Norge og personer
Spørsmål 7	Nei

Tabell 4: Pressemelding 1. Forskerspørsmål 1.

1. Omhandler pressemeldingen en tematikk som fortjener omtale i nyhetsbildet?

Den overordnede tematikken for pressemeldingen er covid-19 og koronaviruset.

Pressemeldingen handler om Norges bidrag til verdens helseorganisasjon (WHO) og Koalisjonen for epidemisk og pandemisk respons (CEPI). Basert på når pressemeldingen ble publisert, og fordi det var den første pressemeldingen fra regjeringen Solberg vedrørende covid-19 så mener vi at det er en sak som fortjener omtale i mediebildet.

2. Har pressemeldingen nyhetsverdi?

Vi har allerede fastslått at tematikken covid-19 og koronaviruset fortjener omtale i nyhetsbildet. Pressemeldingen har flere områder. Den ene delen handler om at man gir 46 millioner til de to navngitte organisasjonene, de andre delene handler om Norges økonomiske og politiske bidrag til arbeidet med smittsomme sykdommer. Det er vanskelig å se for seg at en slik pressemelding ikke skal ha nyhetsverdi da det er regjeringen som er avsender.

3. Er innholdet i pressemeldingen skrevet på en slik måte at det enkelt lar seg gjengi av media som en nyhetssak?

Overskriften på pressemeldingen indikerer ingen pengesum som Norge bidrar med. Det er vanlig at tall er med i overskrifter på nyhetssaker der budskapet har med økonomi å gjøre. Inngressen har ingen informasjon om på hvilket tidspunkt midlene skal overføres til mottakerne, og en dato for dette finnes heller ikke spesifisert i pressemeldingen for øvrig. Til tross for punktene nevnt over, fremstår innholdet i den på en slik måte at det er mulig å gjengi det som en nyhetssak uten for store endringer. Det bemerkes at man har en skrivefeil i begrepet «Vårt støtte til WHO...» men at skrivefeil er noe vi også har sett i nyhetsartikler i nettaviser slik at det om noe ville virket naturlig også om det stod skrevet slik i nettaviser.

4. Er de viktigste opplysningene skrevet først i pressemeldingen (hva, hvor, når og hvordan)

I denne pressemeldingen oppfatter vi at de viktigste opplysningene handler om Norges økonomiske bidrag til WHO og CEPI som skal gå til humanitær innsats og vaksineutvikling. I tillegg til at Norge jobber for å få andre land til å styrke innsatsen på dette området. Alt dette finnes i ingressen i pressemeldingen og svarer ut spørsmålet om hva pressemeldingen dreier seg om. Når det gjelder hvor, så kommer det frem i den første delen av pressemeldingen at det er det internasjonale samfunnet som må håndtere den globale beredskapen. Når aktiviteten skal finne sted er ikke detaljert spesifisert, ei heller i den første delen av pressemeldingen. Hvordan og i hvor stor grad Norges økonomiske bidrag faktisk påvirker situasjonen det forsøker å påvirke, spesifiseres ikke detalj, men som det står i første avsnitt «...det koster penger».

5. Er bakgrunnsinformasjon skrevet sist i pressemeldingen (hvorfor)

I denne pressemeldingen er siste avsnitt viet til informasjon om det WHO har erklært som en internasjonal folkehelsekrise, nemlig covid-19 utbruddet i Kina. Det refereres til antall smittede og dødsfall, og viktigheten av en koordinert global innsats trekkes frem. WHO's rolle med hensyn til ledelse og koordinering av responsen beskrives, og det påpekes også at man samarbeider tett med kinesiske myndigheter. Alt dette må kunne sies å være bakteppe for Norges økonomiske bidrag til å bekjempe den nevnte folkehelsekrisen.

6. På hvilken måte refererer man til seg selv som individ eller organisasjon (tredjeperson, sitering eller semiperformativ)?

Det første ordet som benyttes i pressemeldingen, både i overskriften og i ingressen er ordet Norge. Norge er hverken et individ eller en organisasjon, Norge er en nasjon. Det er mulig å se for seg at begrepet regjeringen kunne ha blitt brukt istedenfor Norge. Vi mener dette er et funn som vi vil diskutere senere i oppgaven. Bruken av Norge i pressemeldingen kan sies å være en semiperformativ referanse. I tillegg brukes «Vårt støtte til WHO» i tillegg «Vår støtte til CEPI». Begrepet vi benyttes også, eksempelvis «...bidrar vi til at vi». Erna Solberg siteres på følgende måte: «Derfor er jeg i kontakt med mine kollegaer...» og dette er naturligvis et eksempel på sitering. Utviklingsminister Dag-Inge Ulstein siteres også i pressemeldingen, det samme gjør helse- og omsorgsminister Bent Høie.

7. Er det noen semiotiske valg som skiller seg ut i pressemeldingen?

Pressemeldingen har en tilsvarende oppbygning som andre pressemeldingen publisert på regjeringens nettsted. Overskriften er uthevet og er det som skaper umiddelbart blikkfang. Informasjon om hvem som har publisert, dato for publisering og andre metadatas har en litt mer tilbaketrukket visuell profil med liten skriftstørrelse. Ingressen er uthevet, har en større skriftstørrelse enn selve innholdet i pressemeldingen og fremstår sammen med overskriften som et naturlig blikkfang. Hovedteksten i pressemeldingen består av seks avsnitt, der det ikke er noen spesielle visuelle grep. Det brukes for eksempel ingen lenker, ingen bilder og ingen opplisteringer.

4.1.2 Forskerspørsmål 2

Indikatorer for god krisekommunikasjon

Den oppsummerte vurderingen av forskerspørsmål 2 blir presentert i tabellen under og begrunnet i avsnittene som følger.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	Ja
Spørsmål 2	Nei
Spørsmål 3	Ja
Spørsmål 4	Ja
Spørsmål 5	Ja
Spørsmål 6	Nei
Spørsmål 7	Nei

Tabell 5: Pressemelding 1. Forskerspørsmål 2.

1. Varsler man om en mulig uønsket hendelse?

I pressemeldingen refereres det to steder til den internasjonale folkehelsekrisen. Den første referansen til krisebegrepet finner vi i første avsnitt i hovedteksten der det står «...en koordinert og effektiv respons på den internasjonale folkehelsekrisen». Den andre referansen til krisebegrepet finner vi i det fjerde avsnittet i hovedteksten der det står «WHO erklærte i januar i år internasjonal folkehelsekrise». Begrepene epidemi og pandemi benyttes også i pressemeldingen.

2. Informeres det om koordinering hos regjeringen og underliggende etater?

Pressemeldingen fokuserer på Norges økonomiske bidrag for å bekjempe koronaviruset og betydningen som verdens helseorganisasjon og Koalisjonen for epidemisk og pandemisk respons har for å bidra i denne bekjempelsen. Med andre ord er fokuset løftet fra de lokale forhold og den koordineringen som skjer internt hos den norske regjeringen til det globale perspektivet.

3. Informeres det om tiltak for å forebygge negative konsekvenser?

De konkrete og tallfestede tiltakene det informeres om i pressemeldingen, er bidrag til to organisasjoner som er viktige for å bekjempe koronaviruset på global basis. I tillegg til rene økonomiske bidrag, presiseres det også at Norge bidrar både på faglig og politisk nivå.

4. Kan informasjonen bidra til å avhjelpe håndteringen av hendelsen?

Dersom pressemeldingen ble lest av alle lands ledere og alle hadde følt et behov for å bidra tilsvarende slik Norge gjør, så kunne informasjonen i pressemeldingen hatt en stor effekt på å avhjelpe håndteringen av pandemien. Med dette perspektivet, at alle må være med å bidra, så vil svaret på spørsmålet være ja.

5. Finnes det spor av vurderinger av omgivelsenes behov og oppfatning?

Med det globale perspektivet som en bør ha når det er snakk om en internasjonal folkehelsekrise, så kommer behovet for å utvikle en vaksine tydelig frem. Med andre ord, omgivelsene har behov for en vaksine. Hvorvidt omgivelsene oppfatter at de må bidra økonomisk slik som Norge for å oppnå tilstrekkelig vaksinegrad er en annen sak.

6. Kan informasjonen misforstås hos målgruppen?

Den mest åpenbare målgruppen for denne pressemeldingen er Norges befolkning. Pressemeldingen er såpass konkret med hensyn til beløp, mottagende organisasjoner og rasjonale bak at det skal mye til for å misforstå informasjonen. Den mest åpenbare måten å misforstå på, vil være å bare lese deler av pressemeldingen eller at kun deler av informasjonen gjengis i ulike mediekkanaler og på den måten skaper en mulighet for misforståelse.

7. Informeres det om hvem som er talsperson for media?

Det utpekes i pressemeldingen ingen spesifikk talsperson for media.

4.1.3 Forskerspørsmål 3

Statens prinsipper for kommunikasjon

Den oppsummerte vurderingen av forskerspørsmål 3 blir presentert i tabellen under og begrunnet i avsnittene som følger.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	Ja
Spørsmål 2	Ikke grunnlag for å konkludere
Spørsmål 3	Ikke grunnlag for å konkludere
Spørsmål 4	Nei
Spørsmål 5	Ja

Tabell 6: Pressemelding 1. Forskerspørsmål 3.

1. Oppfattes pressemeldingen som åpen, tydelig og tilgjengelig kommunikasjon?

Pressemeldingen fremstår som både åpen og tydelig med hensyn til at Norge bidrar med arbeid med å bekjempe koronaviruset. Sågar nevnes konkrete beløp og mottagende organisasjoner navngis. Det motsatte av en pressemelding som oppfyller kriteriene for åpenhet, ville nok ha sett rimelig annerledes ut. Til tross for at pressemeldingen virker åpen og tydelig, har den ingen forklaring på hvorfor de konkrete beløpene er valgt. Eksempelvis kroner 36 millioner til vaksineutvikling kunne kanskje ha vært 36 milliarder, men det blir vanskelig å sette beløpet i pressemeldingen i en kontekst da det ikke finnes noen ytterligere forklaring/dokumentasjon på hvorfor nettopp dette beløpet er valgt. Når det gjelder tilgjengelighet, så kan det vurderes ut fra to perspektiver. Det ene perspektivet er hvor tilgjengelig pressemeldingen er der den ligger på regjeringens nettsider. Vår vurdering er at det blir for spesielt interesserte, hvis skal bli klar over denne. Det andre perspektivet som gjelder pressemeldinger og tilgjengelighet handler om graden av gjengivelse i forskjellige mediekkanaler og dermed med et større nedslagsfelt og mer tilgjengelig for landets innbyggere.

2. Har relevante aktører blitt hensyntatt med sine innspill?

Beslutningsgrunnlaget og hvilke aktørers innspill som har ledet frem til beløpene og selve pressemeldingen, informeres det ikke om. Det blir derfor vanskelig å vurdere om relevante aktører faktisk har blitt hensyntatt med sine innspill. Både helse- og omsorgsminister og utviklingsminister er nevnt i pressemeldingen. Man kan anta at deres respektive sektorer har vært involvert i saksbehandlingen, men det kan like gjerne hende at beløpene utelukkende stammer fra en politisk beslutning uten forankring hos de ulike sektorenes aktørgalleri.

3. Når pressemeldingen frem til alle berørte?

Alle landets innbyggere er berørt av konsekvensene av å gi penger til bekjempelse av koronaviruset. Konsekvensene er forgang i vaksineutviklingen, men også at skattebetalernes penger sendes ut av landet. Der pressemeldingen er publisert, altså på regjeringens nettsider, så er det tilnærmet garantert at den ikke vil nå frem til alle berørte. Det er bare gjennom å bli gjengitt i ulike mediekkanaler at pressemeldingen vil kunne nå frem til alle berørte, men selv da vil det ikke være noen garanti for at budskapet faktisk når alle berørte.

4. Informeres det i pressemeldingen om rettigheter, plikter og muligheter?

Det pressemeldingen inneholder, er en beskrivelse av at det gjennom økonomisk støtte er mulig å bidra i arbeidet med å bekjempe koronaviruset. I stedet for rettigheter og plikter er det snarere et fokus på at man må ta et felles ansvar og handle sammen.

5. Opplevs kommunikasjonen som enhetlig og samordnet?

Norge har lenge vært et av landene som bidrar økonomisk innenfor områder som global helse og utvikling. Det bør derfor ikke være en overraskelse for Norges innbyggere at vi som nasjon bidrar økonomisk for å bekjempe koronaviruset. At statsministerens kontor står som utgiver av pressemeldingen understreker at dette er noe er regjeringen er enige om.

4.2 Pressemelding 2: Pressemelding (Nr. 47/20) 4. mars 2020

Utgiver av denne pressemeldingen er angitt som kunnskapsdepartementet. Dato for utgivelse er 4. mars 2020. Pressemeldingen er publisert under regjeringen Solberg og selve innholdet i pressemeldingen teller 309 ord. Språket er norsk bokmål og det er referert til som den 47. pressemeldingen i 2020. For pressemeldingen i sin helhet, se vedlegg 2.

4.2.1 Forskerspørsmål 1

Pressemeldingens karakteristikk

Den oppsummerte vurderingen av forskerspørsmål 1 blir presentert i tabellen under og begrunnet i avsnittene som følger.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	Ja
Spørsmål 2	Ja
Spørsmål 3	Ja
Spørsmål 4	Ja
Spørsmål 5	Ja
Spørsmål 6	Personer
Spørsmål 7	Lenke

Tabell 7: Pressemelding 2. Forskerspørsmål 1.

1. Omhandler pressemeldingen en tematikk som fortjener omtale i nyhetsbildet?

Tematikken i pressemeldingen er endringer i fraværsgrensen for elever i grunnskole og videregående utdanning. Essensen i pressemeldingen er at det er mulig å bruke egenmelding som dokumentasjon for fravær for de elever som er over 18 år eller bekreftelse fra foreldre for yngre elever. Med denne forenklingen av dokumentasjonskravet ved skolefravær, blir det frigjort kapasitet for helsepersonell.

2. Har pressemeldingen nyhetsverdi?

Dersom dette tiltaket skal få full effekt, altså at belastningen på helsevesenet skal bli mindre, er man avhengig av at flest mulig kjenner til det forenklete dokumentasjonskravet for skolefravær. Her er det en relasjon mellom budskapet og behov for pressedekning og det fremstår åpenbart at pressemeldingen har nyhetsverdi.

3. Er innholdet i pressemeldingen skrevet på en slik måte at det enkelt lar seg gjengi av media som en nyhetssak?

Bare med overskrift og ingress ville en klart å gjengi pressemeldingen som en nyhetssak av verdi. Faktaopplysningen om fraværsgrensen er oppført nederst i pressemeldingen, og pressemeldingens hoveddel fokuserer på det spesifikke knyttet til fraværreglene ut inneværende skoleår.

4. Er de viktigste opplysningene skrevet først i pressemeldingen (hva, hvor, når og hvordan)

I denne pressemeldingen er de viktigste opplysningene at dokumentasjonskravet ved skolefravær for sykdom fjernes for elever på grunnskole og videregående utdanning. Dette kommer frem allerede i ingressen. Både spørsmålet om hva og hvor dekkes i praksis av den første delen av pressemeldingen. Detaljene om når og hvordan, kommer midt i pressemeldingen der det angis hvordan egenmeldingsregimet skal fungere i praksis. Både for de under og over 18 år, samt i hvilket tidsrom reglene gjelder.

5. Er bakgrunnsinformasjon skrevet sist i pressemeldingen (hvorfor)

Generell bakgrunnsinformasjon om fraværsgrensen utgjør siste del av pressemeldingen. Dette tilfredsstillende etter vårt syn kravet til at bakgrunnsinformasjonen skal skrives sist i pressemeldinger.

6. På hvilken måte refererer man til seg selv som individ eller organisasjon (tredjeperson, sitering eller semiperformativ)?

Bakgrunnen for endringen av fraværsgrensen kommer som en oppfordring fra helsedirektoratet, som kunnskaps- og integreringsminister Trine Skei Grande har fulgt. «Den oppfordringen følger vi og lempet på dokumentasjonskravet, sier kunnskaps- og integreringsminister Trine Skei Grande». Her siteres altså ministeren. I tillegg kommer ministeren med en oppfordring om å forvalte friheten på en god måte, men i denne setningen

refereres det kun til «...sier Grande». I dette sitatet brukes altså ikke ministerpost og fullt navn, kun etternavn benyttes.

7. Er det noen semiotiske valg som skiller seg ut i pressemeldingen?

Pressemeldingen har en tilsvarende oppbygning som andre pressemeldingen publisert på regjeringens nettsted. Overskriften er uthevet og er det som skaper umiddelbart blikkfang. Informasjon om hvem som har publisert, dato for publisering og andre metadata har en litt mer tilbaketrukket visuell profil med liten skriftstørrelse. Ingressen er uthevet, har en større skriftstørrelse enn selve innholdet i pressemeldingen og fremstår sammen med overskriften som et naturlig blikkfang. Hovedteksten i pressemeldingen består av seks avsnitt, der det ikke er noen spesielle visuell grep. Det brukes for eksempel ingen bilder og ingen opplister. I innledningen i pressemeldingen er det inkludert en lenke til en oppdatert pressemelding som beskriver fraværsreglene.

4.2.2 Forskerspørsmål 2

Indikatorer for god krisekommunikasjon

Den oppsummerte vurderingen av forskerspørsmål 2 blir presentert i tabellen under og begrunnet i avsnittene som følger.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	Ja
Spørsmål 2	Nei
Spørsmål 3	Ja
Spørsmål 4	Ja
Spørsmål 5	Ja
Spørsmål 6	Nei
Spørsmål 7	Nei

Tabell 8: Pressemelding 2. Forskerspørsmål 2.

1. Varsler man om en mulig uønsket hendelse?

Denne pressemeldingen fokuserer på de administrative forhold knyttet til fravær i skolen i forbindelse med koronaviruset. Det står skrevet «Håndteringen av koronaviruset gjør at helsepersonell må bruke kapasiteten sin på de som trenger det mest». Hvis endringene i

fraværsgrensen blir innført vil dette kunne bidra til kapasitetsutfordringer i helsevesenet, noe som vil kunne defineres som en uønsket hendelse.

2. Informeres det om koordinering hos regjeringen og underliggende etater?

Bortsett fra referansen til at helsedirektoratet har oppfordret til endringen i fraværsgrensen, er det ingen informasjon om koordineringen hos regjeringen og underliggende etater i pressemeldingen. Det står ikke skrevet noe om hvilken informasjon skolene har fått i forkant av denne pressemeldingen, ei heller om de har vært involvert i prosessen.

3. Informeres det om tiltak for å forebygge negative konsekvenser?

Essensen i denne pressemeldingen er endringer i fraværsgrensen for skolene for å unngå kapasitetsproblemer i helsevesenet. Slik sett kan hele pressemeldingen sees på som en beskrivelse av et konkret tiltak for å forebygge negative konsekvenser av koronaviruset.

4. Kan informasjonen bidra til å avhjelpe håndteringen av hendelsen?

Det står skrevet «Skolene bør også planlegge for at elever i karantene kan jobbe hjemmefra, hvis formen tilsier det, sier Grande». Dette er et eksempel på informasjon som hver enkelt skole kan ta til seg for å avhjelpe håndteringen av hendelsen, med minst mulig konsekvenser for de elevene som befinner seg i karantene. På mer generelt grunnlag vil endringene i fraværsgrensen bidra til å forebygge kapasitetsproblemer i helsevesenet.

5. Finnes det spor av vurderinger av omgivelsenes behov og oppfatning?

Helsedirektoratets behov for tiltak som forhindrer kapasitetsproblemer i helsesektoren, og oppfordring til endrede dokumentasjonskrav ved fravær er tydelig beskrevet i pressemeldingen. Behovet til elever som er karantene, men fortsatt er friske nok til å kunne jobbe hjemmefra, blir adressert i pressemeldingen.

6. Kan informasjonen misforstås hos målgruppen?

De viktigste målgruppene for denne pressemeldingen er elever, foresatte og ansatte ved skolene. Helsesektoren er en annen målgruppe som har vesentlig nytte av denne informasjonen. Pressemeldingen er kort og presis, og vår vurdering er at den vanskelig skal kunne misforstås hos målgruppen.

7. Informeres det om hvem som er talsperson for media?

Det utpekes i pressemeldingen ingen spesifikk talsperson for media.

4.2.3 Forskerspørsmål 3

Statens prinsipper for kommunikasjon

Den oppsummerte vurderingen av forskerspørsmål 3 blir presentert i tabellen under og begrunnet i avsnittene som følger.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	Ja
Spørsmål 2	Delvis, men ikke grunnlag for å konkludere endelig
Spørsmål 3	Ja, basert på vår antagelse
Spørsmål 4	Ja
Spørsmål 5	Ja

Tabell 9: Pressemelding 2. Forskerspørsmål 3.

1. Oppfattes pressemeldingen som åpen, tydelig og tilgjengelig kommunikasjon?

Pressemeldingen er kort og konsis, og inneholder fakta som omgivelsene må forholde seg til. Det er ingen ting som tyder på at pressemeldingen som kommunikasjon ikke er åpen, det er vanskelig å se for seg hva som eventuelt skulle ha vært det motsatte av åpen.

Pressemeldingens tilgjengelighet kan vurderes fra ulike perspektiver. Det snevre perspektivet er å vurdere tilgjengelighet som det samme som å oppsøke regjeringens nettsider for å lese pressemeldingen. Det litt videre perspektivet er å se på dekningen i ulike mediekanaler som pressemeldingen får og å vurdere tilgjengeligheten ut fra dette perspektivet.

2. Har relevante aktører blitt hensyntatt med sine innspill?

At helsedirektoratets behov og oppfordring om endring av fraværsregler har blitt hensyntatt, er helt åpenbart. Hvorvidt det er andre relevante aktører som har blitt hensyntatt med sine innspill, fremkommer det ingen informasjon om i pressemeldingen.

3. Når pressemeldingen frem til alle berørte?

Hvis vi skal anta noe om dekningsgraden for de som er berørt av pressemeldingens tiltak, så antar vi at dette er en pressemelding som vil ha nådd fram til svært mange av de berørte.

4. Informeres det i pressemeldingen om rettigheter, plikter og muligheter?

Pressemeldingen er tydelig på rettigheten ved sykdom, plikten til å forvalte friheten på en god måte og muligheten for tilrettelegging av skolearbeid hjemmefra ved karantene. I tillegg er informasjonen om fraværsgrensen på et generelt grunnlag også en del av det som kan sies å være rettigheter og plikter.

5. Opplevs kommunikasjonen som enhetlig og samordnet?

At helsedirektoratet har en oppfordring som kunnskapssektoren hensyntar gjennom sine tiltak på dokumentasjonskravet for fravær, kan sees på som en enhetlig og samordnet kommunikasjon.

4.3 Pressemelding 3: Pressemelding (Nr. 34/20) 10. mars 2020

Utgiver av denne pressemeldingen er angitt som statsministerens kontor. Dato for utgivelse er 10. mars 2020. Pressemeldingen er publisert under regjeringen Solberg og selve innholdet i pressemeldingen teller 534 ord. Språket er norsk bokmål og det er referert til som den 34. pressemeldingen i 2020. For pressemeldingen i sin helhet, se vedlegg 3.

4.3.1 Forskerspørsmål 1

Pressemeldingens karakteristikk

Den oppsummerte vurderingen av forskerspørsmål 1 blir presentert i tabellen under og begrunnet i avsnittene som følger.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	Ja
Spørsmål 2	Ja
Spørsmål 3	Nei
Spørsmål 4	Ja og Nei
Spørsmål 5	Nei
Spørsmål 6	Personer, regjeringen og «vi».
Spørsmål 7	Kulepunkter.

Tabell 10: Pressemelding 3. Forskerspørsmål 1.

1. Omhandler pressemeldingen en tematikk som fortjener omtale i nyhetsbildet?

Tematikken i denne pressemeldingen kan sees på fra to ulike perspektiver. Det overordnede perspektivet er koronapandemien, det mer spesifikke perspektivet er det økonomiske perspektivet. Både pandemien og det økonomiske perspektivet er åpenbare temaer som fortjener medieomtale.

2. Har pressemeldingen nyhetsverdi?

I pressemeldingen er det de økonomiske konsekvensene av koronautbruddet som blir adressert av regjeringen gjennom flere ulike tiltak. Tiltakene regjeringen jobber med deles inn i tre ulike faser. Selv om koronasituasjonen først og fremst er en trussel mot liv og helse, er den økonomiske konsekvensen også betydningsfull og hva regjeringen foretar seg med sine tiltak mener vi har en svært stor nyhetsverdi.

3. Er innholdet i pressemeldingen skrevet på en slik måte at det enkelt lar seg gjengi av media som en nyhetssak?

Inngressen og det første avsnittet er skrevet på en slik måte at det bør være enkelt å gjengi av media. Når det gjelder resten av pressemeldingen er det et par utfordringer dersom media skal kunne gjengi den som en nyhetssak uten selv å måtte gjøre antagelser og bearbeide teksten. Eksempelvis gjelder dette referansen til ulike faser (tre stykker) og konkrete tiltak som ikke umiddelbart og strukturmessig i pressemeldingen lar knytte til disse fasene. For å gjøre det enkelt for media å gjengi dette, kunne man ha strukturert tiltakene under de ulike fasene som er beskrevet. Det er også en utfordring at man midt i pressemeldingen har en slags overskrift,

«Konkrete tiltak legges frem på fredag», uten at det er hundre prosent klart at kulepunktene som følger under faktisk henger sammen med denne overskriften – eller ikke. Her ville en innledning mellom overskrift og kulepunkter vært til hjelp for å forklare sammenhengen.

4. Er de viktigste opplysningene skrevet først i pressemeldingen (hva, hvor, når og hvordan)

Slik pressemeldingen er utformet, må man lese hele pressemeldingen før man har fått svaret på hva, hvor, når og hvordan. Perspektivet på hva som er en viktig opplysning vil kanskje variere ut fra hvorvidt du er direkte berørt av tiltakene som foreslås, eller ikke. Om en ikke er direkte berørt, vil nok de viktigste opplysningene sies å være skrevet først i pressemeldingen. Om en eksempelvis har behov for informasjon om formueskatt, så må man navigere seg nesten helt mot slutten av pressemeldingen før det konkrete svaret finnes.

5. Er bakgrunnsinformasjon skrevet sist i pressemeldingen (hvorfor)

Det er i denne pressemeldingen ingen konkrete tall eller eksempler som danner grunnlaget for omfanget av de økonomiske konsekvensene slik de foreligger i dag. Det foreligger ingen konkrete tall for antall konkurser eller permitterte personer i pressemeldingen. Den bakgrunnsinformasjonen som er inkludert er av mer generell karakter og står skrevet først i pressemeldingen.

6. På hvilken måte refererer man til seg selv som individ eller organisasjon (tredjeperson, sitering eller semiperformativ)?

Pressemeldingen starter med «Regjeringen varsler...» og går videre til «Vi står i en alvorlig situasjon...». Begrepet «Vi» kan kanskje sees på som en måte for regjeringen å inkludere seg selv i selve begrepet, alternativt kunne Norge ha blitt brukt som begrep. Både statsminister Erna Solberg og finansminister Jan Tore Sanner blir sitert i pressemeldingen. De aller fleste tiltakene som beskrives har regjeringen som «avsender». Eksempelvis «Regjeringen vil bruke penger...» og «Regjeringen foreslår at...».

7. Er det noen semiotiske valg som skiller seg ut i pressemeldingen?

Pressemeldingen har en tilsvarende oppbygning som andre pressemeldingen publisert på regjeringens nettsted. Overskriften er uthevet og er det som skaper umiddelbart blikkfang. Informasjon om hvem som har publisert, dato for publisering og andre metadatas har en litt mer tilbaketrukket visuell profil med liten skriftstørrelse. Ingressen er uthevet, har en større skriftstørrelse enn selve innholdet i pressemeldingen og fremstår sammen med overskriften som et naturlig blikkfang. Hovedteksten i pressemeldingen består av åtte avsnitt, og det er utstrakt bruk av kulepunkter. Det brukes ingen bilder.

4.3.2 Forskerspørsmål 2

Indikatorer for god krisekommunikasjon

Den oppsummerte vurderingen av forskerspørsmål 2 blir presentert i tabellen under og begrunnet i avsnittene som følger.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	Ja
Spørsmål 2	Nei
Spørsmål 3	Ja på et overordnet nivå, uten konkrete detaljer.
Spørsmål 4	Nei
Spørsmål 5	Ja
Spørsmål 6	Ja
Spørsmål 7	Nei

Tabell 11: Pressemelding 3. Forskerspørsmål 2.

1. Varsler man om en mulig uønsket hendelse?

I pressemeldingen står det «Vi står i en alvorlig situasjon...» og «...det er også mange bedrifter som merker konsekvensene av at verdensøkonomien har bremsset betydelig opp». I tillegg skrives det om enkelte bransjer som har større problemer enn andre, eksempelvis flybransjen og reiselivsnæringen. Om dette oppsummeres, så er den uønskede hendelsen de negative økonomiske konsekvensene av korona.

2. Informeres det om koordinering hos regjeringen og underliggende etater?

Det finnes ingen informasjon i pressemeldingen som beskriver koordineringen hos regjeringene og underliggende etater.

3. Informeres det om tiltak for å forebygge negative konsekvenser?

Pressemeldingen inneholder flere eksempler på tiltak som kan være med på å forebygge negative økonomiske konsekvensene av korona. Tiltakene beskrives kun på et generelt nivå, og har ingen konkrete angivelse av beløp, antall dager etc. Eksempelvis «...ved å korte ned perioden arbeidsgivere betale lønn for sine ansatte ved permittering». Hvor lang periode det er snakk om, er ikke beskrevet i pressemeldingen.

4. Kan informasjonen bidra til å avhjelpe håndteringen av hendelsen?

Siden pressemeldingen er så generell og lite spesifikk i sin beskrivelse av tiltak så vil det å kunne avhjelpe håndteringen av korona være begrenset. Det refereres til en pressekonferanse på fredag, der de konkrete tiltakene skal legges frem og det er først og fremst disse konkrete tiltakene som vil ha en effekt på den økonomiske situasjonen som følge av korona.

5. Finnes det spor av vurderinger av omgivelsenes behov og oppfatning?

Det er både referanse til omgivelsene som «vi», alle sammen, men også spesifikke bransjer nevnes, slik som flybransjen og reiselivsnæringen, her nevnes konkrete behov. Helsevesenet nevnes også spesifikt og i den forbindelse nevnes også konkrete behov. Det er vanskelig å finne spor av omgivelsenes oppfatning i pressemeldingen.

6. Kan informasjonen misforstås hos målgruppen?

Måten pressemeldingen er strukturert på, med faser, eksempler på tiltak der tiltakene ikke er koblet til fasene, kan føre til misforståelse hos de ulike målgruppene. Manglende konkretisering kan også føre til misforståelser, eksempelvis hvor mye av arbeidsgivers betaling av lønn ved permittering blir redusert i praksis.

7. Informeres det om hvem som er talsperson for media?

Det utpekes i pressemeldingen ingen spesifikk talsperson for media.

4.3.3 Forskerspørsmål 3

Statens prinsipper for kommunikasjon

Den oppsummerte vurderingen av forskerspørsmål 3 blir presentert i tabellen under og begrunnet i avsnittene som følger.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	Ja
Spørsmål 2	Både ja og nei.
Spørsmål 3	Det er vanskelig å konkludere.
Spørsmål 4	Ja
Spørsmål 5	Ja

Tabell 12: Pressemelding 3. Forskerspørsmål 3.

1. Oppfattes pressemeldingen som åpen, tydelig og tilgjengelig kommunikasjon?

Pressemeldingen starter med å beskrive en alvorlig situasjon som berører folks liv og helse samt økonomi. Regjeringen kunne ha ventet til tiltakene var ytterligere konkretisert før de hadde kommunisert noe, men velger istedenfor å kommunisere det de kan kommunisere på det tidspunktet pressemeldingen publiseres. Det betyr at detaljeringsnivået nødvendigvis ikke er det beste, men man er både åpen og tydelig om at det vil komme mer konkret informasjon om tiltakene på pressekonferansen den kommende fredagen.

2. Har relevante aktører blitt hensyntatt med sine innspill?

På bakgrunn av at flybransjen, reiselivsnæringen og helsevesenet er nevnt rent spesifikt, kan det se ut som noen relevante aktører har blitt hensyntatt med sine innspill. På en annen side er det grunn til å anta at det er flere aktører med økonomiske utfordringer som ikke har fått mulighet til å komme med sine innspill.

3. Når pressemeldingen frem til alle berørte?

Det er vanskelig å vurdere hvor mange av de berørte som enten direkte eller gjennom mediedekning får med seg informasjonen som pressemeldingen inneholder.

4. Informeres det i pressemeldingen om rettigheter, plikter og muligheter?

På generelt nivå, uten å være konkret, så informeres det i pressemeldingen både om rettigheter, plikter og muligheter.

5. Opplevs kommunikasjonen som enhetlig og samordnet?

I pressemeldingen siteres både statsministeren og finansministeren. Dette kan i seg selv tyde på at kommunikasjonen er enhetlig og samordnet. Ser man på pressemeldingen som en del av håndteringen av koronapandemien, så er fokuset på økonomiske konsekvenser viktig, men kanskje ikke viktigere enn liv og helse og dette reflekteres også i måten pressemeldingen er skrevet på. Regjeringen har fokus på de økonomiske konsekvensene, men velger også å sette det hele i et større perspektiv sammen med liv og helse.

4.4 Pressemelding 4: Pressemelding (Nr. 38/20) 12. mars 2020

Utgiver av denne pressemeldingen er angitt som statsministerens kontor. Dato for utgivelse er 12. mars 2020. Pressemeldingen er publisert under regjeringen Solberg og selve innholdet i pressemeldingen teller 164 ord. Språket er norsk bokmål og det er referert til som den 38. pressemeldingen i 2020. For pressemeldingen i sin helhet, se vedlegg 4.

4.4.1 Forskerspørsmål 1

Pressemeldingens karakteristikk

Den oppsummerte vurderingen av forskerspørsmål 1 blir presentert i tabellen under og begrunnet i avsnittene som følger.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	Ja
Spørsmål 2	Ja
Spørsmål 3	Ja
Spørsmål 4	Ja
Spørsmål 5	Ja
Spørsmål 6	Personer og regjeringen.
Spørsmål 7	Lenker og bildebruk.

Tabell 13: Pressemelding 4. Forskerspørsmål 1.

1. Omhandler pressemeldingen en tematikk som fortjener omtale i nyhetsbildet?

Pressemeldingen handler både om koronaviruset på overordnet nivå, men også om nedstengningen av Norge. Begge tematikkene fortjener omtale i nyhetsbildet.

2. Har pressemeldingen nyhetsverdi?

I ingressen på pressemeldingen står følgende, «I dag kommer den norske regjeringen med de sterkeste og mest inngripende tiltakene vi har hatt i Norge i fredstid». Kanskje er det den pressemeldingen som har størst nyhetsverdi i fredstid vi analyserer nå.

3. Er innholdet i pressemeldingen skrevet på en slik måte at det enkelt lar seg gjengi av media som en nyhetssak?

Pressemeldingen er kort og konsis og er i praksis en dokumentasjon av pressekonferansen som avholdt tidligere samme dag. Det er ikke gitt at pressemeldingen er den som best egner seg til en nyhetssak, men det er kanskje heller ikke formålet til denne pressemeldingen. I pressemeldingen er det lenker til opptak av pressekonferansen samt gjeldende tiltak.

4. Er de viktigste opplysningene skrevet først i pressemeldingen (hva, hvor, når og hvordan)

På overordnet nivå kan man si at den viktigste opplysningen står i ingressen, men når det gjelder det rent konkrete hva angår hvilke tiltak som faktisk gjelder, så refereres det både til opptak av pressekonferansen og en ekstern nettside som beskriver tiltakene. Hvis opplysningene om tiltakene er det viktigste, så tilfredsstill den behovet for å skrive de viktigste opplysningene først.

5. Er bakgrunnsinformasjon skrevet sist i pressemeldingen (hvorfor)

Bakgrunnen for tiltakene handler om å begrense smitte og det å ha en dugnad på vegne av fellesskapet. Dette er inkludert i andre halvdel av pressemeldingen og danner grunnlaget for det man kan karakterisere som relevant bakgrunnsinformasjon i denne pressemeldingen.

6. På hvilken måte refererer man til seg selv som individ eller organisasjon (tredjeperson, sitering eller semiperformativ)?

Det siteres både fra statsminister Erna Solberg og helse- og omsorgsminister Bent Høie i denne pressemeldingen. Regjeringen nevnes også som den enhet som har innført tiltak.

7. Er det noen semiotiske valg som skiller seg ut i pressemeldingen?

Pressemeldingen har en tilsvarende oppbygning som andre pressemeldingen publisert på regjeringens nettsted. Overskriften er uthevet og er det som skaper umiddelbart blikkfang. Informasjon om hvem som har publisert, dato for publisering og andre metadata har en litt mer tilbaketrukket visuell profil med liten skriftstørrelse. Ingressen er uthevet, har en større skriftstørrelse enn selve innholdet i pressemeldingen og fremstår sammen med overskriften som et naturlig blikkfang. Hovedteksten i pressemeldingen består av 5 avsnitt. Det er lenker både til nettsiden som viser de konkrete tiltakene og til opptaket av pressekonferansen samme dag. I tillegg inkluderes et bilde fra pressemeldingen, der de mest relevante aktørene står på talerstolen.

4.4.2 Forskerspørsmål 2

Indikatorer for god krisekommunikasjon

Den oppsummerte vurderingen av forskerspørsmål 2 blir presentert i tabellen under og begrunnet i avsnittene som følger.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	Ja
Spørsmål 2	Nei
Spørsmål 3	Delvis
Spørsmål 4	Ja
Spørsmål 5	Nei
Spørsmål 6	Ja
Spørsmål 7	Nei

Tabell 14: Pressemelding 4. Forskerspørsmål 2.

1. Varsler man om en mulig uønsket hendelse?

Det refereres til å begrense smitte som kan være veldig farlig for noen samt å beskytte de som er mest sårbare. Alt dette inngår i den uønskede hendelsen man kan kalle koronapandemien.

2. Informeres det om koordinering hos regjeringen og underliggende etater?

Det er ingen informasjon om koordinering hos regjeringen og underliggende etater i pressemeldingen.

3. Informeres det om tiltak for å forebygge negative konsekvenser?

Pressemeldingen som baserer seg på pressekonferansen der regjeringen presenterte det som i praksis var en nedstengning av Norge, informerer spesifikt om hva tiltakene er, men snarere om konsekvensene tiltakene får for hver enkelt innbygger i Norge. Derimot er det lenker til en nettside som beskriver de konkrete tiltakene for å forebygge negative konsekvenser.

Tilsvarende er det en lenke til opptak av pressekonferansen der tiltakene ble kommunisert.

4. Kan informasjonen bidra til å avhjelpe håndteringen av hendelsen?

Tiltakene pressemeldingen refererer til bidro trolig til å avhjelpe håndteringen av koronapandemien.

5. Finnes det spor av vurderinger av omgivelsenes behov og oppfatning?

Ordlyden som benyttes i pressemeldingens ingress bidrar sannsynligvis til å få leseren til å oppfatte at dette er en svært viktig informasjon å få med seg. Når en i praksis stenger ned landet, så er det en iboende egenskap at alle omgivelsenes behov og ønsker ikke nødvendigvis kan ivaretas. Men i dette tilfellet ser det ut som om behovet for tiltak trumfer omgivelsenes andre behov for eksempelvis å kunne møtes og å leve fritt.

6. Kan informasjonen misforstås hos målgruppen?

Pressemeldingen og informasjonen som den lenker til er på en måte veldig konkret, men på en annen måte så detaljert at det kanskje kan bli litt overveldende å ta over seg for den enkelte

innbygger. Om ikke informasjonen kan misforståes, så antar vi at det kan være uklart for den enkelte hva dette betyr for seg gitt sin livssituasjon.

7. Informeres det om hvem som er talsperson for media?

Det utpekes i pressemeldingen ingen spesifikk talsperson for media.

4.4.3 Forskerspørsmål 3

Statens prinsipper for kommunikasjon

Den oppsummerte vurderingen av forskerspørsmål 3 blir presentert i tabellen under og begrunnet i avsnittene som følger.

Spørsmål	Vurdering
Spørsmål 1	Ja
Spørsmål 2	Ikke mulig å vurdere.
Spørsmål 3	Ja
Spørsmål 4	Delvis
Spørsmål 5	Ja

Tabell 15: Pressemelding 4. Forskerspørsmål 3.

1. Oppfattes pressemeldingen som åpen, tydelig og tilgjengelig kommunikasjon?

Pressemeldingen åpner med en setning som nesten ikke kan være mer tydelig enn den er. Både tydelighet og åpenhet kan sees på som naturlige virkemidler når man i praksis skal stenge ned landet. Vi antar at mediedekningen denne pressemeldingen, og pressekonferansen fikk, må være noe av den mest tilgjengelige kommunikasjonen som regjeringen stod for i hele 2020.

2. Har relevante aktører blitt hensyntatt med sine innspill?

Pressemeldingen i seg selv gir ingen innsikt i hvilke aktører som har blitt hensyntatt, eller ikke, med sine innspill.

3. Når pressemeldingen frem til alle berørte?

Vi antar at akkurat denne pressemeldingen og budskapet fra pressekonferansen den dokumenterer, hadde potensiale til å nå frem til et svært høyt antall berørte.

4. Informeres det i pressemeldingen om rettigheter, plikter og muligheter?

I denne pressemeldingen appelleres det til den enkeltes mulighet til å delta i en dugnad for fellesskapet. Rettighetene og pliktene vil være informasjon som finnes i nettsidene det lenkes til fra pressemeldingen.

5. Opplevs kommunikasjonen som enhetlig og samordnet?

Denne pressemeldingen markerer en eskalering av kommunikasjonen knyttet til koronapandemien. De som nevnes er de som er mest sårbare og som kan ha størst nytte av den felles dugnaden som det legges opp til. Nederst i pressemeldingen er det et bilde av statsministeren, helse- og omsorgsministeren, direktør i helsedirektoratet og direktør i folkehelseinstituttet der de står sammen, side om side, på scenen under pressekonferansen som denne pressemeldingen er med på å dokumentere.

5 Diskusjon

I dette kapittelet, og underkapitlene, skal vi analysere og diskutere empiriske funn opp mot teorien. Vi starter hvert underkapittel med en oppsummering i tabellform av funnene i hver enkelt pressemelding sett opp imot de indikatorene vi har sett etter.

Opgavens problemstilling er:

Var regjeringens pressemeldinger relatert til covid-19 pandemien i tråd med beste praksis for krisekommunikasjon?

Opgavens forskerspørsmål er:

- 1 Er pressemeldingene utarbeidet på en slik måte at de er lett å gjengi for media?
- 2 Finnes det avvik mellom regjeringens pressemeldinger under covid-19 pandemien og beste praksis for krisekommunikasjon under covid-19 pandemien?
- 3 Er pressemeldingene i tråd med statens overordnede prinsipper for kommunikasjon?

5.1 Forskerspørsmål 1

Forskerspørsmål 1: Er pressemeldingene utarbeidet på en slik måte at de er lett å gjengi for media?

Spørsmål	Pressemelding 1	Pressemelding 2	Pressemelding 3	Pressemelding 4
Spørsmål 1	Ja	Ja	Ja	Ja
Spørsmål 2	Ja	Ja	Ja	Ja
Spørsmål 3	Ja	Ja	Nei	Ja
Spørsmål 4	Ja	Ja	Ja og Nei	Ja
Spørsmål 5	Ja	Ja	Nei	Ja
Spørsmål 6	Norge og personer	Personer	Personer, regjeringen og «vi»	Personer og regjeringen
Spørsmål 7	Nei	Lenke	Kulepunkter	Lenker og billedbruk

Tabell 16: Forskerspørsmål 1. Oppsummering.

Utgangspunktet for å vurdere om pressemeldingene er utarbeidet på en slik måte at de er lett å gjengi for media er syv spørsmål som er utledet fra teorien. De to første spørsmålene handler om hvorvidt tematikken fortjener omtale og om pressemeldingene har nyhetsverdi. Alle pressemeldingene som inngår i analysen, tilfredsstiller disse to kravene og det må sies å være

døråpneren som gjør spørsmålet om de er lett å gjengi for media relevant i første omgang. En pressemelding som ikke fortjener omtale og som ikke har nyhetsverdi, vil mest sannsynlig ikke bli prioritert av media og dermed spiller det ingen rolle om de er lette å gjengi.

Ifølge teorien skal pressemeldingens form ligne på en nyhetsartikkel der prinsippet om en såkalt omvendt pyramide gjelder, der den viktigste informasjonen kommer først og den understøttende informasjonen kommer nederst. Spørsmål 3, 4 og 5 handler om akkurat denne tematikken. For tre av pressemeldingene er funnet at de tilfredsstillende kravene som de tre spørsmålene undersøker. Altså, pressemeldingene er skrevet på en slik måte at de enkelt lar seg gjengi av media, de viktigste opplysningene er skrevet først og bakgrunnsinformasjonen er skrevet sist. Pressemelding nr. 3 (Nr. 34/20) skiller seg ut fra de tre andre ved at det i utgangspunktet ikke ser ut som den er skrevet på en slik måte at den enkelt lar seg gjengi av media som en nyhetssak. En av utfordringene til denne pressemeldingen er strukturen. Det refereres til tre faser som strekker seg over en tidsperiode og det refereres til tiltak, men det gjøres ingen kobling mellom faser og tiltak. Uten denne tydeliggjøringen blir det vanskelig å vite hvilke tiltak som kommer når, og det blir opp til leseren å tolke informasjonen på sin måte. I tillegg er det en referanse i form av en overskrift som beskriver at konkrete tiltak skal legges frem på fredagen samme uke (pressemeldingen ble utgitt på en tirsdag). Kulepunktene under denne overskriften, og hvorvidt de faktisk henger sammen med overskriften, er vanskelig å konkludere med da det ikke er en introduksjon mellom overskriften og kulepunktene. På den ene siden er pressemeldingen vag og mangelfull når det gjelder struktur og detaljer, på den andre siden oppfyller den i aller høyeste grad kravene om å ha nyhetsverdi og det ville kanskje ha vært feil å ikke kommunisere noe denne tirsdagen. Slik pressemeldingen er skrevet, med informasjon om flere ulike områder, vil det være noen opplysninger som ideelt sett burde ha vært først i pressemeldingen, men som allikevel havner helt til slutt. Eksempelvis er informasjon om formueskatt helt på slutten av pressemeldingen. En mulig løsning på dette, kunne ha vært en kort opplisting av de konkrete områdene som senere ble beskrevet i ytterligere detalj. Da ville prinsippet om den omvendte pyramide ha blitt oppfylt. Et annet perspektiv på pressemeldingens form og likhet med en nyhetsartikkel er, som vi har vært inne på i teorien, at media kan velge å vektlegge deler av innholdet for å bygge opp under og forsterke synet på risiko som det aktuelle mediet ønsker å presentere. Dette kan også være noe som legger føringer på hvordan pressemeldingene vi har analysert ser ut, uten at vi har funnet konkrete indikatorer som tilsier dette gjennom vår analyse.

På hvilken måte man refererer til seg selv og hvilke semiotiske valg som benyttes i pressemeldingene er detaljer som også påvirker hvor lett de er å gjengi for media. I alle de fire pressemeldingene som danner grunnlaget for analysen benyttes referanser til individer i regjeringen, både statsministeren og ministre fra ulike departementer. I den første pressemeldingen refereres det til Norges bidrag, altså Norge er valgt som ordet som representerer oss alle. I den tredje pressemeldingen er begrepet Norge byttet ut med «vi», som muligens blir en enda mer personlig henvendelse til hver enkelt av oss. De to første pressemeldingene har ingen referanse til begrepet regjeringen, men dette brukes i de to siste pressemeldingene. På mange måter kommer regjeringen mer på banen med å inkludere begrepet regjeringen i pressemeldingene. Regjeringen representerer en helhet der alle departementene forhåpentligvis får komme med sine innspill. Når begrepet regjeringen utelates fra de to første pressemeldingene, kan man lure på hvor forankret beslutningene som pressemeldingene beskriver er innad i regjeringen. Å utelate begrepet regjeringen kan på den ene siden være et bevisst valg, men på den andre siden kan det være helt tilfeldig eller kanskje resultatet av en prosess preget av tidspress og dårlig kvalitetskontroll. Når det gjelder semiotiske valg så kan man si at alle de fire pressemeldingene følger en slags standard eller mal om du vil. De ser altså ved første øyekast ganske like ut når det gjelder de semiotiske valgene som er benyttet. Tre av pressemeldingene skiller seg dog litt ut. Pressemelding 2 og 4 inneholder lenker som tar leseren til andre nettsider. Dette grepet fungerer godt når man leser pressemeldingen digitalt, men vil kunne skape utfordringer dersom pressemeldingen skal kunne gjengis analogt. Særlig den siste pressemeldingen blir ufullstendig uten å ha tilgang til informasjonen som er lenket opp fra pressemeldingen. Den siste pressemeldingen har et bilde fra pressekonferansen 12. mars 2020 som et visuelt hjelpemiddel. Kanskje er dette et bevisst valg for å understreke at regjeringen og fagetatene står samlet om budskapet som presenteres. Pressemelding 3 har ustrakt bruk av kulepunkter med flere nivåer. For leseren kan dette gjøre det lettere å hoppe til den delen man har interesse for, men manglende introduksjoner til kulepunktene skaper utfordringer med å forstå sammenhengen i pressemeldingen totalt sett.

Det vi har undersøkt og diskutert i denne delen av besvarelsen er forskerspørsmålet: Er pressemeldingene utarbeidet på en slik måte at de er lett å gjengi for media?

Vi har kommet frem til at tre av de fire pressemeldingene (1,2 og 4) helt klart er utarbeidet på en slik måte at de er lett å gjengi for media. Dette betyr ikke at den siste pressemeldingen (3) ikke lar seg gjengi av media, men vi antar at en har måttet bearbeide teksten noe før innholdet har blitt gjengitt i de ulike kanalene.

5.2 Forskerspørsmål 2

Forskerspørsmål 2: Finnes det avvik mellom regjeringens pressemeldinger under covid-19 pandemien og beste praksis for krisekommunikasjon under covid-19 pandemien?

Spørsmål	Pressemelding 1	Pressemelding 2	Pressemelding 3	Pressemelding 4
Spørsmål 1	Ja	Ja	Ja	Ja
Spørsmål 2	Nei	Nei	Nei	Nei
Spørsmål 3	Ja	Ja	Ja på et overordnet nivå, uten konkrete detaljer.	Delvis
Spørsmål 4	Ja	Ja	Nei	Ja
Spørsmål 5	Ja	Ja	Ja	Nei
Spørsmål 6	Nei	Nei	Ja	Ja
Spørsmål 7	Nei	Nei	Nei	Nei

Tabell 17: Forskerspørsmål 2. Oppsummering.

For å svare ut forskerspørsmål 2 har vi benyttet syv indikatorer for som utgangspunkt for å finne ut om pressemeldingene tilfredsstillende det som er god krisekommunikasjon. Det første spørsmålet vi har formulert basert på indikatorene handler om hvorvidt om man varsler om en mulig uønsket hendelse. Denne indikatoren hører hjemme i den fasen under en krise der krisen ikke nødvendigvis har rammet med full styrke ennå. Alle pressemeldingene i vår analyse har en indikasjon om en mulig uønsket hendelse. Vi anser det derfor som sannsynlig at leseren av pressemeldingen at tematikken må sees i kontekst av en mulig uønsket hendelse. I tillegg til pressemeldingenes innhold er også pressemeldingens plassering på regjeringens nettsider, altså under samlesiden for koronasituasjonen, en bidragsyter til å forstå at dette handler om en uønsket hendelse.

Det andre spørsmålet handler om koordinering hos regjeringen og de underliggende etatene. Ifølge teorien er dette noe man skal informere om i krisens tidlige fase. Derimot inneholder ingen av pressemeldingene noen beskrivelse om koordineringen som finner sted eller om det forefinnes noen form for koordinering. Dersom pressemeldingene var den eneste kilden til informasjon, så ville leseren ha vært veldig usikker på koordineringen hos relevante aktører. Men siden pressemeldingene bare utgjør én del av den totale kommunikasjonen fra regjeringen, så kan det antas at informasjon om koordinering har et større fotavtrykk i annen kommunikasjon.

De neste to spørsmålene handler om forebygging av konsekvenser og håndtering av hendelsen. Her er pressemeldingene stort sett i tråd med det en forventer å finne, men pressemelding 3 skiller seg litt ut da informasjonen om forebygging av konsekvenser er lagt på et veldig overordnet nivå uten konkrete detaljer som leseren kan ha behov for å vite om. På den ene siden ville en større detaljeringsgrad vært å foretrekke, på den andre siden er informasjonen om at det kommer ytterligere detaljer kanskje en vel så viktig informasjon å vite om. Hold ut, hjelpen kommer er på mange måter essensen i pressemelding 3. Akkurat hvordan hjelpen ser ut kan man bare ane konturene av, men man vet ikke helt sikkert før den detaljerte informasjonen blir tilgjengeliggjort.

Det neste vi ser på er vurderingene av omgivelsenes behov og oppfatning. Her adresserer de tre første pressemeldingene denne tematikken mens den fjerde og siste pressemeldingen, som omhandler nedstengningen av Norge 12 mars 2020, i liten grad hensyntar omgivelsenes behov og oppfatning. Det kan synes som om at det ikke spiller så stor rolle hva omgivelsenes behov og oppfatning er når man innfører de strengeste tiltakene i Norge i fredstid. Det kan hende at det har blitt gjennomført en rekke vurderinger om omgivelsenes behov og oppfatning selv om disse ikke aktivt kommuniseres gjennom pressemeldingens innhold. De eneste gruppene sine behov som adresseres, er de som er mest sårbare og trenger mest beskyttelse og det er for å beskytte disse gruppene tiltakene innføres. Kanskje er det slik at flertallets behov og oppfatning noen ganger må vike for å oppfylle behovet til fåtallet. Trekker vi en parallell til 12. februar 2022, der landet i praksis åpnet opp igjen, er situasjonen snudd på hodet. Der er flertallet sitt behov det som hensyntas mens fåtallet blir nødt til å forholde seg til at samfunnet er gjenåpnet.

Hvorvidt informasjonen kan misforstås i målgruppen er en indikator for god krisekommunikasjon. Her skiller pressemeldingene seg ut ved at vi vurderer de to første til å være skrevet på en slik måte at de ikke kan misforstås. Når det gjelder de to siste pressemeldingene så er vår vurdering at begge disse til en viss grad kan misforstås hos målgruppene. I pressemelding 3, med sin manglende konkretisering og manglende sammenheng mellom faser og beskrivelse av tiltak, er det mulig å se for seg at eksempelvis arbeidsgivere og bedriftseiere selv kan tillegge sine egne vurderinger i mangel på konkrete beskrivelser i pressemeldingen. Eksempelvis kan informasjonen om arbeidsgivers betaling av lønn ved permittering, tillegges flere ulike tolkninger ut fra arbeidsgivers perspektiv. I pressemelding 4 vil vurderingen av mulighet til å misforstå informasjonen avhenge av hvorvidt pressemeldingen sees på som kun den teksten som pressemeldingen inneholder, eller

hvorvidt pressemeldingen skal sees på som med informasjonen den lenker til. Altså, pressekonferansen 12. mars 2020 og listen over tiltak som ble kommunisert i denne. Tar man inn over seg all informasjonen som presenteres vil mengden av denne og detaljene være det som kan føre til misforståelser. Hva betyr denne informasjonen for meg, vil leseren kanskje tenke. En personlig refleksjon fra 12. mars 2020 handler om nettopp dette, hva betyr dette egentlig for meg i praksis?

Den siste indikatoren på god krisekommunikasjon handler om at det skal informeres om hvem som er talsperson for media. Ingen av pressemeldingene inkluderer en navngitt talsperson, eller et spesifikt kontaktpunkt for media. På den ene siden er dette et avvik fra beste praksis for krisekommunikasjon, på den andre siden er nok talspersoner fra regjeringen godt kjent i de kretsene hvor dialog med nevnte talspersonene vil være aktuelt. På mange måter fremstår pressemeldingene med navngivingen av enkeltpersoner, være seg statsministeren eller andre ministre, som en indirekte utnevning av talspersoner.

Det vi har undersøkt og drøftet i denne delen av besvarelsen er forskerspørsmålet: Finnes det avvik mellom regjeringens pressemeldinger under covid-19 pandemien og beste praksis for krisekommunikasjon under covid-19 pandemien?

Vi har kommet frem til at alle de fire pressemeldingene inneholder mindre avvik fra indikatorene for god krisekommunikasjon. To av pressemeldingene (3 og 4) inneholder flere avvik enn de to andre (1 og 2). Vår vurdering er altså at det finnes avvik mellom regjeringens pressemeldinger under covid-19 pandemien og beste praksis for krisekommunikasjon under covid-19 pandemien. Vår vurdering er også at avvikene er av en mindre alvorlig karakter, og at pressemeldingene for det meste kvalifiserer for det man kaller beste praksis for krisekommunikasjon.

5.3 Forskerspørsmål 3

Forskerspørsmål 3: Er pressemeldingene i tråd med statens overordnede prinsipper for kommunikasjon?

Spørsmål	Pressemelding 1	Pressemelding 2	Pressemelding 3	Pressemelding 4
Spørsmål 1	Ja	Ja	Ja	Ja
Spørsmål 2	Ikke grunnlag for å konkludere	Delvis, men ikke grunnlag for å konkludere endelig	Både ja og nei.	Ikke mulig å vurdere.
Spørsmål 3	Ikke grunnlag for å konkludere	Ja, basert på vår antagelse	Det er vanskelig å konkludere.	Ja
Spørsmål 4	Nei	Ja	Ja	Delvis
Spørsmål 5	Ja	Ja	Ja	Ja

Tabell 18: Forskerspørsmål 3. Oppsummering.

For å svare ut forskerspørsmål 3 har vi tatt utgangspunkt i DSB sin veileder for krisekommunikasjon som skal gi råd til både offentlige og private virksomheter, og de anbefalte prinsippene for utarbeidelse for kommunikasjonspolicy. Det første kriteriet vi har vurdert er hvorvidt pressemeldingene oppfattes som en åpen, tydelig og tilgjengelig kommunikasjon. Vår vurdering er at alle de fire pressemeldingene oppfyller dette første kriteriet. Vi bemerker dog at vurderingen av tilgjengelighet kan sees på fra to ulike perspektiver. Det ene er tilgjengelighetene der pressemeldingen er publisert, altså på regjeringens nettsider. Det andre handler om kjernen i pressemeldinger, og som vi har vært inne på i teorien, nemlig at pressemeldinger er utarbeidet for å bli gjenfortalt. Nedslagsfeltet for tilgjengeligheten til pressemeldingen øker for hver gang den blir gjenfortalt i en kanal enten det er media eller det er privatpersoner som deler informasjonen via sine kanaler. Som vi har vært inne på i teorien kan ordvalg og språkbruk i pressemeldinger, dersom det er for teknisk og profesjonelt, være noe som hindrer journalister å gjenbruke pressemeldinger, og som dermed gjør den mindre tilgjengelig for befolkningen. Generelt sett kan en si at det er lite språkbruk i pressemeldingene som kan karakteriseres som for profesjonelt eller teknisk, så dette burde ikke være et hinder for tilgjengelighet. Vår vurdering av åpenhet stammer fra vurderingen fire konkrete pressemeldinger. Åpenhet kunne også ha vært vurdert ut fra perspektivet der all kommunikasjon fra regjeringen ble hensyntatt, og som teorien indikerer, kan det å ikke kommunisere sees på som kommunikasjon. Vi kjenner ikke til hvilken informasjon regjeringen burde ha kommunisert som pressemeldinger i den tidsavgrensede perioden som ligger til grunn for vår studie. De fire pressemeldingene er henholdsvis nr. 22, 47, 34 og 38 i 2020. Trekker vi fra disse fire pressemeldingene fra 47 pressemeldinger ser vi at det er 43 pressemeldinger i samme periode som ikke knyttet inn i regjeringens tidslinje for

koronahåndteringen. Det betyr at kommunikasjonen fra regjeringen ved hjelp av pressemeldinger stort sett har handlet om ting som har ført til at de ikke er med på tidslinjen over koronahåndteringen til regjeringen.

Ingen av pressemeldingene har tydelig beskrivelse av medvirkningen relevante aktører har hatt i prosessen frem til publisering av pressemeldingen. Det finnes en mer indirekte indikasjon på medvirkning i to av pressemeldingene (2 og 3). I pressemelding 2 refereres det til helsedirektoratets behov som grunnlag for innføringen av endrede fraværsregler i skolen. I pressemelding 3 nevnes både flybransjen og reiselivsnæringen, men da er det naturlig nok veldig mange som ikke har blitt nevnt – men som kunne ha blitt nevnt. Utfordringen med medvirkning og ta hensyn til forskjellige aktørers innspill, når regjeringen kommuniserer sine tiltak i pressemeldinger, er omfanget av de forskjellige aktørene. Skulle alle blitt hørt, og deres innspill ha blitt inkludert i pressemeldinger, så ville omfanget blitt uhåndterbart. Både for de som utarbeider, og for de som leser pressemeldingene. En mulig løsning ville kanskje ha vært at det fremgår hvorvidt relevante aktører faktisk har blitt hensyntatt eller ikke. Hvorvidt en slik beskrivelse av prosessen med å involvere aktører er utelatt bevisst eller ubevisst har vi ingen forutsetning for å konkludere med. Vi tror dog at det å nevne helsedirektoratet, flybransjen og reiselivsnæringen i pressemelding 2 og 3 kan tyde på at disse aktørenes kommunikasjon med og til regjeringen har vært til stede. Utfordringen med å nevne noen få av de relevante aktørene, er at de aktørene som ikke nevnes kanskje kan føle seg forbigått.

Å nå alle er en utfordring samme hvilken sammenheng det er snakk om. Vår vurdering av pressemeldingenes evne til å nå alle er at den fjerde og siste pressemeldingen er den som har størst sannsynlighet til å oppfylle dette kriteriet, men bare dersom pressekonferansen det lenkes til sees på som en del av pressemeldingen. Å vurdere hvorvidt de andre pressemeldingene når alle, er en vanskelig eksersis, men alt fra språk, mediedekning og interesse hos den enkelte innbygger er faktorer som innvirker.

Når det gjelder statens prinsipper for kommunikasjon så er det et poeng at kommunikasjonen skal være aktiv, og med dette menes at det skal informeres om rettigheter, plikter og muligheter. Her skiller pressemeldingene seg litt fra hverandre. Den første pressemeldingen har ingen spesifikk informasjon om dette og har et litt annet fokus enn de andre pressemeldingene. Fokuset til denne er snarere på at Norge må bidra internasjonalt og ikke hvilke rettigheter, plikter og muligheter den enkelte innbygger har. Pressemelding 2 treffer

godt på rettigheter, plikter og muligheter for de personene den angår. De to siste pressemeldingene er litt mer generelle og går ikke i dybden på disse elementene.

Det siste kriteriet vi vurderer pressemeldingene ut fra handler om hvorvidt informasjonen er enhetlig og samordnet, altså at kommunikasjonen fremstår som helhetlig. Vår vurdering er at alle pressemeldingene tilfredsstillende kriteriet og dermed fremstår som helhetlig. På en måte er vurderingen av pressemeldingene en vurdering av en avgrenset kommunikasjonsform fra regjeringen. At pressemeldingene fremstår som helhetlig at kommunikasjonen totalt sett fra regjeringen fremstår som helhetlig. Dette handler om oppgavens avgrensning og omfang.

Det vi har undersøkt og drøftet i denne delen av besvarelsen er forskerspørsmålet: Er pressemeldingene i tråd med statens overordnede prinsipper for kommunikasjon?

Vår vurdering av de fire pressemeldingene, sett opp imot statens rammeverk for krisekommunikasjon og de kriteriene vi har tatt utgangspunkt i, er at det er få avvik fra pressemeldingene sett opp imot disse kriteriene. Dersom forskerspørsmålet skal besvares med et ja eller nei, så blir vårt svar ja - pressemeldingene er i tråd med statens overordnede prinsipper for kommunikasjon.

6 Konklusjon

I denne oppgaven har tematikken vært regjeringens krisekommunikasjon i den første delen av covid-19 pandemien. Problemstillingen vi har arbeidet med å kunne besvare er:

Var regjeringens pressemeldinger relatert til covid-19 pandemien i tråd med beste praksis for krisekommunikasjon?

For å kunne svare på problemstillingen har vi arbeidet ut fra tre forskerspørsmål, og disse er:

- 1 Er pressemeldingene utarbeidet på en slik måte at de er lett å gjengi for media?
- 2 Finnes det avvik mellom regjeringens pressemeldinger under covid-19 pandemien og beste praksis for krisekommunikasjon under covid-19 pandemien?
- 3 Er pressemeldingene i tråd med statens overordnede prinsipper for kommunikasjon?

Totalt har materialet som danner grunnlaget for vår analyse, diskusjon og konklusjon vært fire pressemeldinger fra regjeringen i den aktuelle perioden.

Når det gjelder det første forskerspørsmålet konkluderer vi med at ja, de fleste pressemeldingene er faktisk utarbeidet på en slik måte at de er lette å gjengi for media. For det andre forskerspørsmålet så konkluderer vi med at ja, det finnes avvik, men nei, disse er ikke så alvorlige at man har grunnlag for å si at beste praksis ikke er fulgt. I det siste forskerspørsmålet har vi konkludert med at statens overordnede prinsipper for kommunikasjon har blitt hensyntatt.

Basert på konklusjonen for hvert av de tre forskerspørsmålene, har vi følgende hovedkonklusjon på vår problemstilling:

Regjeringens pressemeldinger relatert til covid-19 pandemien har vært i tråd med beste praksis for krisekommunikasjon med få avvik. Avvikene er forklart i oppgavens diskusjonsdel.

Litteraturliste

Choi, J. (2012). A content analysis of BP's press releases dealing with crisis. *Public Relations Review*, 38(3), 422-429. <https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2012.03.003>

Coombs, T. W. (2015). *Ongoing Crisis Communication. Planning, Managing, and Responding* (4. utg.). Los Angeles: Sage.

DSB, (2016). *Veileder krisekommunikasjon*. Hentet fra: <https://www.dsb.no/lover/risiko-sarbarhet-og-beredskap/veileder/veileder-krisekommunikasjon/>

Gangdal, J. & Angeltveit, G. (2014). *Krise*. Bergen: Fagbokforlaget

Jacobs, G. (1999). *Preformulating the news: an analysis of the metapragmatics of press releases*. Amsterdam: J. Benjamins

Jacobsen, D.I. & Thorsvik, J. (2016). *Hvordan organisasjoner fungerer (4.utgave)*. Bergen: Fagbokforlaget

Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode (5. utg.)*. Oslo: Abstrakt forlag AS.

Johansen, W. & Frandsen, F. (2015). *Krisekommunikasjon. Når virksomhedens image og omdømme er truet (1. utg.)*. Frederiksberg C, Danmark: Samfundslitteratur

Leirbekk, E. & Sæterbø, J.T. (2021). *Eksamen – Anvendt metode* [Upublisert eksamensoppgave i ME303E]. Nord universitet.

Lunde, I. K. (2019). *Praktisk krise- og beredskapsledelse (2. utg.)*. Oslo: Universitetsforlaget

Løvik, K. (2015). *Krisehåndtering online*. Oslo: Cappelen Damm

Meld. St. 16 (2012-2013). *Beredskap mot pandemisk influensa*. Helse- og omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-16-20122013/id716183/>

Olsen, O.E. & Mathiesen, E.R. (2019). *Media og krisehåndteringer (2 utg.)*. Oslo: Cappelen Damm

Palttala, P. & Vos, M. (2012). Quality Indicators for Crisis Communication to Support Emergency Management by Public Authorities. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 20(1), 39-51. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5973.2011.00654.x>

Rossmann, C., Meyer, L. & Schulz, P. J. (2018). The Mediated Amplification of a Crisis: Communicating the A/H1N1 Pandemic in Press Releases and Press Coverage in Europe. *Risk analysis*, 38(2), 357-375. <https://doi.org/10.1111/risa.12841>

SEMA. (2008). *Crisis Communications Handbook*. Huskvarna: NRS Trycker

Stortinget. (2020, 4.mars). *Skriftlig spørsmål fra Jonas Gahr Støre (A) til statsministeren*. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=78981>

Vedlegg 1. Pressemelding 1

Pressemelding (Nr. 22/20) 14. februar 2020 – Norge bidrar i arbeidet med å bekjempe koronaviruset covid-19

(Hentet fra regjeringen.no)

Publisert under: Regjeringen Solberg

Utgiver: Statsministerens kontor

Norge bidrar i arbeidet med å bekjempe koronaviruset covid-19

Historisk arkiv

Publisert under: Regjeringen Solberg

Utgiver: Statsministerens kontor

Pressemelding | Dato: 14.02.2020

Nr: 22/20

Norge støtter opp om den umiddelbare globale responsen til utbruddet av det nye koronaviruset, covid-19, og gir 10 millioner kroner til Verdens helseorganisasjons (WHO) humanitære innsats og 36 millioner kroner til vaksineutvikling gjennom Koalisjonen for epidemisk og pandemisk respons (CEPI). Norge jobber også for at flere andre land styrker sin innsats i dette arbeidet.

– Det internasjonale samfunnet har et felles ansvar for å sikre global beredskap og handle sammen når et sykdomsutbrudd med potensial til å utvikle seg til en epidemi skjer. Vårt støtte til WHO bidrar vi til at vi får en koordinert og effektiv respons på den internasjonale folkehelsekrisen. Vår støtte til CEPI bidrar vi til at arbeidet med å utvikle en vaksine går så fort som mulig. Dette er særlig viktig for lav- og mellominntektsland som ikke har så sterk beredskap og helsesystemer. Men det koster penger. Derfor er jeg i kontakt med mine kolleger i andre land for å påvirke til at flere bidrar med mer, sier statsminister Erna Solberg.

Global helsesikkerhet er avhengig av at alle land har beredskapskapasitet, og global helsesikkerhet er ikke sterkere enn det svakeste ledd. Ebola-epidemien i Vest-Afrika viste at verden ikke var godt nok forberedt ved sykdomsutbrudd som har epidemisk potensial. Norge

tok derfor sammen med andre land i 2017 initiativ til å etablere CEPI, koalisjonen for forebygging av sykdommer med epidemisk og pandemisk potensial, for å utvikle vaksiner mot sykdommer som kan utvikle seg til epidemier. CEPI tok i samarbeid med WHO, raskt etter utbruddet ble kjent, initiativ til å utvikle vaksiner mot det nye covid-19 viruset. Norge har bidratt med 1,6 milliarder kroner til CEPI. Norges, og andre lands støtte, gjør at CEPI nå er i stand til raskt å begynne å utvikle vaksinekandidater mot dette spesielle viruset. Norge bidrar nå med ekstra midler. Årets bidrag økes og utgjør totalt 30 mill USD, ca. 278 millioner kroner.

– Global helse er et prioritert område for Norges utviklingspolitikk. Vi er en stor bidragsyter finansielt, men det er enda viktigere at vi har tatt en ledende rolle politisk og faglig. Vårt bidrag til etablering av CEPI er et initiativ som vi har gått i bresjen for. For fattige land med svake helsesystemer vil dette kunne gi viktig beskyttelse til de mest sårbare gruppene og redde menneskeliv, sier utviklingsminister Dag-Inge Ulstein.

WHO erklærte i januar i år internasjonal folkehelsekrise i forbindelse med utbruddet av covid-19 i Kina og som så langt har spredt seg til 24 land. Det nye koronaviruset ble identifisert 7. januar 2020 i Wuhan, Kina og antall har økt fra dag til dag. Mer enn 45 000 tilfeller og 1114 dødsfall er bekreftet (12.02.20).

– Vi trenger en koordinert global innsats for å bekjempe videre smitte av covid-19. Norges bidrag vil gjøre verden bedre rustet til å håndtere både dette viruset og fremtidige utbrudd, sier helse- og omsorgsminister Bent Høie.

WHO har en særlig rolle i å lede og koordinere den globale responsen. Denne innsatsen er muliggjort gjennom blant annet norsk støtte til organisasjonens helseberedskapsfond og til den strategiske responsplanen, som ble lansert 4. februar. WHO samarbeider i denne aktuelle situasjonen tett med kinesiske myndigheter, samtidig som de støtter land med svake helsesystemer slik at de skal kunne ha den nødvendige beredskapen.

Vedlegg 2. Pressemelding 2.

Pressemelding (Nr. 47/20) 4. mars 2020 – Fraværgrensen endres som følge av koronaviruset
(Hentet fra regjeringen.no)

Publisert under: Regjeringen Solberg

Utgiver: Kunnskapsdepartementet

Fraværsgrensen endres som følge av koronaviruset

Historisk arkiv

Publisert under: Regjeringen Solberg

Utgiver: Kunnskapsdepartementet

Pressemelding | Dato: 04.03.2020

Nr: 47-20

Ut skoleåret vil elever som har fravær av helsegrunner, slippe å gå til fastlegen for å få dokumentert fraværet. Håndteringen av koronaviruset gjør at helsepersonell må bruke kapasiteten sin på de som trenger det mest.

Oppdaterte regler: Forlenger mellombelse unntak fra fraværreglane ut skuleåret

– Helsedirektoratet har bedt om at elever som har fravær av helsemessige grunner, slipper å gå til fastlegen for å få dokumentert fraværet sitt. Den oppfordringen følger vi og lempet på dokumentasjonskravet, sier kunnskaps- og integreringsminister Trine Skei Grande.

Den midlertidige forskriftsendringen går ut på at elever som har fravær av helsegrunner kan bruke egenmelding hvis de er over 18 år, eller få bekreftelse fra foreldrene hvis de er yngre. Endringene vil også gjelde for føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis i grunnskolen og videregående skole.

Endringene gjelder fra 4. mars 2020 og varer til 1. august 2020, så langt det ikke skjer endringer som gjør at den bør forlenges eller forkortes.

– Nå gir vi elevene en frihet jeg forventer at de forvalter på en god måte. Elever som er syke, skal selvsagt være hjemme. Jeg oppfordrer alle om å følge de rådene som kommer fra helsemyndighetene. Skolene bør også planlegge for at elever i karantene kan jobbe hjemmefra, hvis formen tilsier det, sier Grande.

1 Om fraværsgrensen

Fraværsgrensen innebærer at elever i videregående skole som har mer enn 10 prosent udokumentert fravær i et fag, som hovedregel ikke vil få halvårsvurdering med karakter eller

standpunktkarakter i faget. I spesielle tilfeller kan rektor bestemme at en elev som har inntil 15 prosent fravær i faget, likevel skal kunne få karakter.

Fravær som skyldes helse- og velferdsgrunner, arbeid som tillitsvalgt, politisk arbeid, hjelpearbeid, lovpålagt oppmøte, representasjon i arrangement på nasjonalt eller internasjonalt nivå eller religiøse høytider kan unntas fraværsgrensen dersom fraværet dokumenteres. Fra 1. august 2019 gjelder dette også deler av trafikkopplæringen for førerkort klasse B.

Vedlegg 3. Pressemelding 3.

Pressemelding (Nr. 34/20) 10. mars 2020 – Strakstiltak for å bøte på de økonomiske konsekvensene av korona

(Hentet fra regjeringen.no)

Publisert under: Regjeringen Solberg

Utgiver: Statsministerens kontor

Strakstiltak for å bøte på de økonomiske konsekvensene av korona

Historisk arkiv

Publisert under: Regjeringen Solberg

Utgiver: Statsministerens kontor

Pressemelding | Dato: 10.03.2020

Nr: 34/20

Regjeringen varsler flere tiltak for å håndtere de økonomiske konsekvensene av koronautbruddet.

– Vi står i en alvorlig situasjon, først og fremst fordi koronautbruddet truer folks liv og helse. Derfor er jobb nummer én å begrense spredningen av smitte. Men det er også mange bedrifter som merker konsekvensene av at verdensøkonomien har bremsset betydelig opp. Derfor kommer regjeringen med strakstiltak for å bøte på dette, sier statsminister Erna Solberg.

Tiltak i tre ulike faser

Regjeringen jobber med tiltak i tre ulike faser.

- Nødvendige strakstiltak for å unngå unødvendige konkurser og oppsigelser. Dette vil komme allerede på fredag.
- Ytterligere konkrete tiltak for bransjer og bedrifter som er spesielt hardt rammet. I tillegg til flybransjen og reiselivsnæringen, er det bedrifter som opplever sviktende leveranser av innsatsvarer, eller at avsetningen stopper opp på grunn av situasjonen i verdensøkonomien.
- Mer generelle og langsiktige tiltak for å opprettholde aktiviteten i økonomien, om nødvendig.

– Alle disse tiltakene skal være målrettede, kunne ha rask effekt, og være avgrenset i tid. Heldigvis er norsk økonomi solid og godt rustet til å håndtere dette, sier finansminister Jan Tore Sanner.

Konkrete tiltak legges frem på fredag

- Regjeringen vil bruke penger i helsevesenet for å håndtere den akutte situasjonen. Det må blant annet sikres at de kan kjøpe inn mer legemidler, og at de har penger til gjennomføre alle korona-analysene som nå er helt nødvendige.
- Regjeringen foreslår å endre permitteringsregelverket slik at bedriftene får redusert kostnadene sine i en vanskelig økonomisk situasjon. Dette vil gjøres ved å korte ned perioden arbeidsgivere betaler lønn for sine ansatte ved permittering. Da vil bedrifter få bedre likviditet, og vi kan unngå oppsigelser. Staten vil rett og slett ta en større del av byrden.
- Endringer i skattereglene:
 - o Regjeringen åpner for at bedrifter som går med underskudd, kan tilbakeføre underskuddet mot beskattet overskudd fra tidligere år. Det vil hjelpe bedrifter som i dag er rammet av at kundene svikter, for eksempel i reiselivet. Da blir det lettere å få kortsiktige lån i bankene i en overgangsperiode. Dette er et målrettet tiltak for at sunne og gode bedrifter ikke går konkurs, selv om de blir hardt rammet akkurat nå.
 - o Formuesskatten er en skatt som må betales av eiere selv om bedriften går med underskudd. Regjeringen foreslår at eiere av bedrifter som går med underskudd skal kunne få

utsettelse av betaling av formuesskatt. Da vil bedrifter med underskudd kunne slippe å betale utbytte til eiere for å dekke formuesskatt.

Regjeringen vil også se hva som kan gjøres for å bistå flybransjen, som er svært hardt rammet. Det jobbes fortsatt med konkretiseringen av tiltak som kan avhjelpe situasjonen.

I en periode med lavere aktivitet kan det være rom for økt satsing på bedriftsintern opplæring, eventuelt andre kompetansehevende tiltak. Dette vil komme den enkelte og bedriftene til gode på litt lengre sikt. Regjeringen vurderer nå hvordan dette kan innrettes.

– Dette er viktig for at sunne og gode bedrifter ikke skal gå konkurs, selv om de blir hardt rammet av korona-viruset akkurat nå, sier Sanner.

Regjeringen varsler også at de vil bidra med mer penger til helsevesenet for å håndtere den akutte situasjonen. Disse midlene skal gå til å kjøpe inn mer legemidler, og sørge for at helsevesenet kan gjennomføre alle korona-analysene som er nødvendige.

Vedlegg 4. Pressemelding 4.

Omfattende tiltak for å bekjempe koronaviruset

(Hentet fra regjeringen.no)

Publisert under: Regjeringen Solberg

Utgiver: Statsministerens kontor

Pressemelding | Dato: 12.03.2020

Nr: 38/20

– I dag kommer den norske regjeringen med de sterkeste og mest inngripende tiltakene vi har hatt i Norge i fredstid. Det er helt nødvendig, sier statsminister Erna Solberg.

Regjeringen har allerede innført flere tiltak for å hindre smittespredning i tråd med faglige råd, men nå er vi en ny fase som krever nye og tøffere tiltak.

De nye tiltakene vil ha stor innvirkning på innbyggernes personlige frihet. Det er tiltak som griper direkte inn i menneskers hverdagsliv og hvordan samfunnet vårt fungerer.

– Vi gjør dette for å begrense smitte som er ufarlig for veldig mange, men som kan være veldig farlig for noen. Dette gjør vi for å beskytte de av oss som er mest sårbare, sier helse- og omsorgsminister Bent Høie.

– Grepene vi nå tar vil oppleves som en belastning for mange, og de vil få store konsekvenser i det norske samfunnet. Men dette er dugnad som vi er nødt til å ta i fellesskap og på vegne av fellesskapet, sier Bent Høie.